

[קם] **האדם** נפשו כוללת מכל נפשות

משרתיו והנכנעים תחתיו

ולכ"א מושל מקשיב על דבר שקר וגו' וא'

בחולין (ד:) הא ע"ד אחת כו'. ומ"מ הי'

עובדי"ג"כ ממשמי אחאב לפי שא' בסנהדרין

(קב:) אחאב וחרן בממוטו הי' ולכך עובדי'

על הבית שבו הי' כשרונו. ומלד הטוב

שבו בוותרות הי' עובדי'. וכן כל א' שמורכב

מ-טוב ורע קן משרתיו והטוב הוא ממונה על

הטוב שבו וכן להיפך. וכן כל החפלים ואי-

לומר המאכלים של האדם הוא מהחפשות

כח נפשו וחיותו בהם ומזה הוא חיותם כידוע.

וממקום שהוא טוב כך כל כליו המתפשטים

מאותו כח וכן המאכלים שמאותו כח יש בהם

קדושה גדולה וזה טעם גיד הנשה שא"ע"כ

לא יאכלו וגו' שמאחר שהמלאך יכול לו שם

ש"מ דיש שם חסרון בשורש [והיינו בתאוה

דשם כמ"ש במק"א על מרז"ל אפי' חסיד כו']

ולכך אין לאכול ג"ה דמקום חיותו מג"ה

דאדם עד"ש בברכות (מד:) נפש משיב את

הנפש כי יש שם חיות מאותו אבר. [וטעם

דס כי הדם הוא הנפש וגו' שעיקר חטא

בנפש כמ"ש נפש כי חטא כמ"ש במק"א.

וכן עיקר החטא כענין שמנת עבית וגו'

וכמ"ש ילא מחלב עינימו וגו' ובכ"מ ולכן

חסור חלב ואכ"מ]:

[קסא] **כשאדם** מתייסר באיזה אבר או

באיזה כח מכחותיו [כי

ע' כחות בנפש נגד ע' אומות ברע כידוע]

מסתמא בו חטא ומיד שלקה הרי הוא כאחיק

כמשאז"ל (מכות כג.) [ואפי' רק כפתוהו כו'

כמ"ש במכות (שס) וכד"ש בשבת (קכא):

בנתח שהי' רודף אחרינו כי בזה ילא ידי
 עוגשו ויסורין שלו בפחד שחשב שישכנו. וכן
 הי' באמת דמן השמים נזדמנו כו' כדאי'
 החס רק שחכו עליו ופדאוהו ע"י הפחד
 עד"ס (ברכות נה.) חלמא בישא כו' כי
 כששב באמת אז כל עניי העוה"ז הוא
 כחולמיה] ואז הוה אבר וכח מהוקן ונפש
 משיב את הנפש שחותו אבר יש בו תיקון הלא
 שזריך להוסיף ולחזקו. ואז במקום אשר וגו'
 (הושע ב) דייקא באותו מקום הוא ממש
 להיפך :

אות קסב קסג חסר

[קסד] **בדעת** בכ"א חין הבע"ח כמו

הצדיק גמור וא"ל לומר

סיהיו החטאים שעשה כבר חסובים כזכיות
 אע"פ שמאמין בדרז"ל שזדונות נעשו כזכיות
 וגם אמרו (ברכות לד:) במקום שבע"ח כו'
 [ומאן דפליג היט בענין השגת הנביאים דמר
 יליף נוקרא דלרחוק ולקרוב שהוא בנביאים
 ולדעהו אינו כן מלד הנבואה. דלדיק גמור
 עין לא ראהה שזהו רק מלד הש"י. אבל
 חשובה שייכזה לכנס"י רק הוא כטעם לא
 זו מחכבה עד שקראה חמי שגדולה ממש
 וצוד דברים בגו ואכ"מ] והיינו לפי שהחשובה
 נקרא עלמא דאתכסיה ואינו נגלה לבכ"א
 היקרות והיופי שבה. ויסקב אע"ה שורש כל
 ישראל כאמר בו כי שנואה לאה ועי' באהר
 הטעם. והיינו כמשאז"ל (ב"ב קכג.) שהי
 אומרים הגדולה לגדול כו' היינו לפי העגלה
 שייכת ח"ו לחלק עשו והיתה בוכה זהו סוד
 החשובה. משא"כ רחל יפה תואר ויפה מראה
 שהכל אומרים הקטנה לקטן כי בעלמא

דאחגליא יש בה יופי מעשים . אבל מ"מ
 עיקר תולדות משל לאה שעיקר ההולדה
 התחדשות ד"ת וגפשות לרזון ה' הכל ע"י
 מדרגת התשובה . ובאמת היא אמו כמ"ס
 בהדב"א (זוטא פ"ה) דאין לך מדה טובה
 ודבר טוב בא לבג"א אלא ע"י עניות פי'
 בד"ת כמשז"ל בגיטין (מג.) ע"פ והמכילה
 וגו' שאין אדם עומד בו' וע"י העבירה
 והתשובה נולד החיות אח"כ . אך בני ב"ג
 עריין דאימי' ומטבע האדם שגוא התשובה
 על הרע והע"פ שזהו עיקר שהעמידו על מה
 שהוא מ"מ אין חפץ לידבק בזה . אבל באמת
 אין אשה אלא לבנים והתולדות רק מלאה
 [וגרם עד ותקנא רחל וגו' לפי שזה עיקר .
 וכ"כ כח הקנאה שהועיל שאז עמדה לאה
 מלדה דפי' והקנא וגו' נאמר שם ע"ש ולא
 ילדה עד שאמר לה רחל לכן ישכב וגו'
 וסילקה קנאתה . וכן דוד המע"ה שהקים
 עולה של תשובה נאמר וברה קנאת אפרים
 וגו' זרעא דרחל והוא דרגא דלדיק כידוע
 והועיל לחלוק מלכות ב"ד שזה חסרון בעלם
 מלכות ב"ד לפי שעה ואכ"מ] :

[קסה] **הנפשות** מישראל כל אחד מדרגה
 בפני עצמו כי אין הש"י

נושה ב' דברים שוים ממש דא"כ מה לורך
 לב' [ועוד ברוחניים במה יתחלק א' מב' אס
 לא בחילוק מדרגה] וכל הנפשות קומה א'
 שלימה וכן כל נפש פרטית קומה שלימה אמלא
 יש לכל נפש לעלות במדרגות כמספר הנפשות
 מישראל . ועיקר היגיעה להגיעה עד מדרגת
 עצמו דהייטו ממנו [ממקום נפשו בקומה

הכללית] ולמטה מסוף הכל עד מדרגה שלו
 אבל ממט ולמעלה שכבר ילאו נפשות שלימות
 ממדרגות ההם [כי המדרגות הולכים ממעלה
 למטה. ואנו היום בטקבות משיח מן העקביים
 ועיקר בעבירות שאדם דש בעקביו ושמירת
 הברית וכן המצות והשחלות ללאח מן ההרגל]
 יש לו סייפתא גדולה מאותם הנפשות שכבר
 ילאו שכשמגיע למדרגה של כל אחד [בקומה
 הכללית] הוא בא ומסייפו כמ"ש במק"א
 בסוד העבור. כי אותו כח ההשחלות של
 מדרגה זו כבר נשאר בעולם [ע"י ההבלא
 דגרמי כמ"ש במק"א] ואין לריך יגיעה כ"כ
 רק עד לו [וזה סוד מ"ש (ב"ב טו.) לא
 עלה עזרא מבבל עד שייחס עצמו] ולכן
 בדורות אלו אין לריך יגיעה כ"כ כדורות
 ראשונים ונקל לבוא למדרגות מיד שהגיע
 למדרגת עצמו. אבל לעונות זה הי' מעלה
 הראשונים שהיו ממקום יותר גבוה וכ"כ
 מכביד עליהם היצר אותה יגיעה מועטת
 בדוריתו כהשחלות המרובה שלהם :

[קסו] **בישהאדם** מקבל על עצמו עול

תורה ונכנס תחת

עבודת הש"י לריך קבלה בלב והסכמה גמורה
 לעצוב כל חמדות עוה"ז המתנגדים לרצון
 הש"י ולא לאחוז בזה וגם מזה אל ינח ידו
 שאז זה וזה לא עלתה. וע"ז נאמר (יומא עב.):
 לא זכה נעשית כו' כי גם תורה אין לו
 (כמ"ש יבמות קט:). וכדרך שא' בעשו
 וישמע כי רעות בנות כנען וגו' ויוסף וגו'
 ואז"ל כבר"ר (ס"פ סו) כוב על כוב ע"ס:
 והיינו מאחר שלא גירש הראשונות רק כמבקש

לצאת ידי יחזק ג"כ וליקח גם שלא מבנות
 כנען אבל מ"מ החזיק גם הראשונות לכך
 נהפכה לו גם זה לרוע. ומ"מ כאמר בחורה
 אנכי קודם לא יהי' לך כי אלל בני ישראל
 ודאי מאנכי יבוא ללא יהי' לך וסופו לרחק
 וכמ"ש (פסחים ג:) לעולם יעסוק כו' שלא
 לשמה שמחוך כו' והחוס' הקשה מה שמנינו
 בכ"מ שכל העוסק שלא לשמה טח כו'
 ושנהפכה כו' ולא זכה נעשית כו'. אבל
 באמת שניהם אחת וכל העוסק כו' אע"פ
 שיודע דשלא לשמה נוח כו' ונעשית כו' מ"מ
 הוא מקבל על עצמו כל זה כי חשקה נפשו
 בחורה ומה יעשה אם אין לבו שלם ומנוקה
 מכל רע ופניות וממדות עוה"ז עדיין.
 באהבה של חורה ישנה ואע"פ שיודע
 הסכנה והרע שבחוכה. מ"מ לעולם יעסוק
 וכו' ויקבל על עצמו כל זה לפי שמחוך כו'
 ואז ישוב הכל לטוב :

[קסו] **בד"ת** מותר אדם לפחד כמשו"ל

בברכות (ס.) היינו שיפחד
 שח" הוא ח"ו סס המות וע"י הפחד עצמו
 מתמתק ונעשה מחוך שלא לשמה לשמה כי
 האי מאן דמבעית מזלי' חזא (מגילה ג.)
 והוא דוגמת חלוס דג"כ מה שמולו רואה
 ואז"ל (ברכות נה.) חלמא בישא עליבותי'
 מסתיי' היינו שבפלות עצמו די. וכן בענין
 חורה שלא זכה ח"ו נעשית כו' ודי בזה מה
 שהוא מפחד בד"ס ופקודי ה' ישריט משמחי
 לב והחכמה חעז לחכס וכן בשאר פסוקים
 שנומנת עח ומדוה שהוא הישך הפחד. רק
 רז"ל אי' לעולם יעסוק אדם שלא לשמה כו'
 והיינו כי דבר זה הוא לעולם פי' בחמידות

משא"כ-הלשמה א"א כלל להיות בתמידות
 דלשמה היינו דביקות ושיעורו כשנת ת"ח
 א' בשנת שאין יכול לבוא לדביקות רק בשנת
 או הפיילון [פי' המטיילים בפרד"ם הידוע]
 א' ביום לכל היותר . אבל בתמידות הוא שלא
 לשמה רק שמתוך כו' פי שמתוך הלא לשמה
 עצמו מתוכו ופנימיותו הוא בא להיות אותו
 לימוד עצמו לשמה והייט ע"י הפחד דמפכחא
 ל"י שפ"ז א' אי יראת ה' אולרו אין כו' זה
 אשרי אדם מפחד תמיד פי' על עסקו
 התמידות דודאי לפרקים מגיע למדריגת
 הדביקות שאין צריך לפחד כלל . ואז"ל
 (ברכות ח .) אשריך בעוה"ז דלשון אישור
 משמע מאחרים [משא"כ לשון וטוב לך] וזהו
 רק בעוה"ז דבעוה"ב כל א' וא' יש לו עולם
 נפ"ע (כמ"ש שמו"ר פי' נב) . ובאמת לא
 שייך כלל בתורה שלא לשמה וכד"ש בזבחים
 (ב:) סתמא לשמן קיימא . רק דלאחרים יש
 טענות כי ע"י דבורים בתורה נתגבר כח
 הדבור בעולם ולפי שבעולם יש דבורים
 דלה"ר וג"כ מתגברים ויוכלו ח"ו לדבר חץ
 שחוט לשונם עליו [שזה ענין דוד שהוא סוד
 חושבנ"פ היו דורו בעלי דלטוריא ודברו
 לה"ר עליו] ולזה העלה פחד שהוא הנמנע
 ומתמנעים כחותיו ואין מתפשטים לחוץ ח"ו
 והאישור בעוה"ז אז :

[קסח] הפחדים של האדם הוא מן
 החטאים כמשו"ל (ברכות

ס .) וכמ"ש פחדו בליון וגו' והפחדים הם
 ממש יסורי גיהנם ע"י ראב"ד על ס' יצירה
 בענין יסורי גיהנם . ודבר זה הוא המתקת
 הדינים כמשו"ל (שם ה . חח"ג קג סע"א)

מה מלח ממתקת הבשר חף יסורין ממתקין
 העונות . והחטאים והדינים והיסורים הכל
 דבר אחד כמשו"ל (ב"ב עו.) יורד ומסיח
 עולה ומקטרג יורד וטפל נשמה . והרי אז"ל
 (בר"ר פ' ג) אין מלאך א' עושה ב' שליחות
 היינו דהמלאך נקרא כח חוש דבר [וכמ"ש
 עת"כ וליבא מילתא גם מטעם חכמי האמת
 נמ"ש במק"א] וכל כח וכן מיוחד בפ"ע .
 ופ"כ דזה הכל ענין א' ובטלם הכסא ששם
 מלך יושב על כסא דין נקרא דינים ובטלם
 המלאכים נקרא חטאים כמשו"ל (מ"ר איכה
 א' ו) מתיש כח פמליא של מעלה . ולמטה
 יסורים . והמתקת החטאים הוא המתקת
 הדינים . וע"י החשובה אז נעשה המתקת
 הדינים בשרשם . כי השורש הכל בלב ועיקר
 חשובה בלב זה נקרא המתקת בשורש . וזהו
 ג"כ הפחד בד"ת דשרי שמפחד על מה שצבר
 על ד"ת . וכמ"ש בעזרא שהעם רעדו מאוד
 על העבירה ולא שמפחד מפני מילי דעלמא
 זהו אשרי . כי הוא המתקת בשורש דאחתיפיך
 מרירו למחוק שהפחד עצמו שמחה כמ"ש
 בתדב"א רבא (ר"פ ג) אני שמחתי מתוך
 יראתי וזה א"א רק ביראת ה' אבל בשאר
 יראות רק מביא לידי שמחה אח"כ :

קסט] כאשר נופל על אדם פחד מאיזה
 דבר אז תיכף יבקש רחמים
 להגלל מזה כי לכך עוררוהו מן השמים בפחד
 זה כמשאו"ל (סנהדרין מד :) לעולם יקדים
 אדם תפלה לזרה ומנין יודע קודם מן הזרה
 ר"ל רק הש"י מעורר ע"י הפחד . כי יז
 דינא קשיא ר"ל שא"א להמתיק אחר לאתו

לאויר העולם רק לריך להמתיקו בשורשו
 בעודו בבטן אמו. דמל הוא השורש כידוע
 וכמ"ס במק"א ומזליה חזי מה שהוא בשורש
 עדיין ומיבעית. ובתפלה ממתיק בשורש עד
 שיגא אח"כ טוב [וזה ענין ימי אלול שהוא
 ל' יום לפני ר"ה שואלין ודורשין בפנינו.
 דל' יום מקודם הוא זמן ההגנה, וידוע דר"ה
 נקרא היום הרח כו' שהוא המחשבה שעלה
 לברוא במדה"ד דהיינו סוף מעשה שהוא עת
 קץ ועוה"ב שאז יהי' ינחק ראש ההנהגה
 כנודע שיהי' כל מיני טובה בדין זה הי'
 במחשבה תמלה. ולהמתיק גם הדברים
 דמחשבה בשרשם שהוא עומק ראשית דמחשבה
 [שזהו הנקרא מזלח כמ"ס במק"א] מקדימים
 באלול להחפלו. ולהמתיק שם בעומק ראשית
 אין שייכות אף לרושם רע כלל כידוע. ולכן
 אמרו בס' יצירה דחודש אלול ביו"ד כידוע
 דברי רז"ל במנחות (כס'): ע"פ כי ביה"גו'
 עוה"ז בה' ולכך חודש גיטן שהוא כפי סוף
 הבריאה ומעשה עוה"ז בה' ועוה"ב ב' והי'
 ראוי להיות כן חשרי. אבל ידוע דהזמנים
 ישראל הוא דמקדשי להו והם קידשו לאלול
 בקדושה זו כי רצו להמתיק בשרשן ולכך אלול
 ב' והוא ע"ס המחשבה כנודע. ול' יום קודם
 היינו המחשבה לחשוב זו המחשבה שהמחשבה

דבוקה בשרשה]:

[קע] **כשהקב"ה** רוצה להטיב לאדם
 ורוצה רק שיחפלו

האדם על הדבר אז מזמין לפניו לער או פחד
 מעין דבר זה וכדש"ל (יבמות סד.) מפני
 מה היו אנוהות עקרות כו'. אז רוצה אחר
 מעונה באותו דבר ומבקש רחמים עליו כדי

שיהי' הוא נענה וכמ"ש פחד פחדתי וגו'.
 כי כל דבר שהש"י רוצה להביא לעולם או
 לאדם היא מחפשטת לכמה גוויין ויש בה
 ההיפך ג"כ ח"ו וכד"ש (שמו"ר פ' ל' חח"ג
 רטו. ב) בדור המבול שהיו משותדים לקבל
 תורה אלו זכו. וכן בכל דור ובכל אדם.
 ולכך כשמתעורר מדה זו לטובה מתעורר ג"כ
 ההיפך ח"ו ומרגיש פחד ומתפלל וצ"ח הטוב.
 אבל לעולם הוא צ"ח הדבר שמתפחד רק שבא
 ההיפך דהיינו כל מיני טובה שבדבר זה.
 וזה ענין מ"ש (ב"ר פ' סו) לדיקים תחילתן
 יסורין וסופן שלום פי' בכל דבר וכל מדה
 טובה וענין טוב תחילת הכניסה בו הוא
 בצער כמעט כל התחלות קשות [ע"ד שא'
 (גיטין מג.) אין אדם עומד על ד"ה א"כ כו']
 וכד"ש פ"ק דברכות (ה.) ג' מחנות טובות
 בו' ובברייתו של עולם ברישא כו' (שבת עו. :).
 לפי שהעוה"ז רובו רע כידוע ולכך כל דבר
 שמתעורר בו רוחה הוא מקודם כח הרע
 שבו ומצטער וע"י הצער ממתיקו ומיד הופו
 שלום. וכענין תלתיא דפורעניא ושבע
 דנחמתיא שתיקו רז"ל שהם ג' ראשונות
 ו' תחתונות שהתחלה חלוק לג' והסוף לז'
 כידוע. והתחלה כל פעולה הוא מזד הכרח
 הפועל שחכר לאותה פעולה א"כ ההתחלה
 מזד החסרון שהוא חסר ודחוק לכך ומן
 המיזר קראתי י"ה שמתוך הצער זועק לה'
 ועוהו במרחצ שזה נקרא נחמה דהיינו
 שמתחם על צער העבד שרוצה שאין צער
 כענין ונסתם ואין רודף. כי משרע"ה אוהב
 ישראל הי' בודאי לא קיללם רק בכל קללה
 טמון הברכה שיש בו שא"א להגיע לו רק

ע"י הקללה . ובקללת הניסה שם הוא הברכה שאין רודף כלל . וכשמחשורר הארה זו להכיר שאין רודף כלל מחשורר ג"כ ההיפוך שהוא הניסה וע"י הניכה מכיר תיכף אמיתות יחוד הש"י עד שאין רודף כלל . וכן בקללת ולא חאמין בחיך הודיעך שאפי' בקלקלה הם קרויים חיים ולא כרשעים שבחיים קרויים מתים . אלא שהם מגודל הפחד עד שלא יאמינו גם בכך שיש להם חיי עולם בהכירם מעשיהם . ובאותו פסוק נחנלה זה שכל ישראל יש להם חיים דאומות העכו"ם קרויים מתים ואין להם חיים כלל להאמין בהם . וכשמחשורר פחד זה שאינו מאמין בעלמו כלל חס' יש לו חלק לעוה"ב . מחשורר ג"כ ההבטחה הברורה שיש לו חלק לעוה"ב וכן בכל דבר :

[קעא] י"ג מקום מוכן לזער ח"ו כמשו"ל
 בחלק (קב .) בשכס מקום כו'
 וכן זמן כמשו"ל (שס) עת כו' וכמ"ש (תענית
 כט :) בר ישראל דאית לי' דינא כו' באב כו'
 וכן בנפש כדרך שאז"ל (שס כה .) בר"א בן פדת
 וטובא . ואיך יצויר זה שמוכן מתחלת בריאה
 לרע ח"ו והלא מפי עליון לא תלא הרעות .
 אבל באמת לשון חכמים מרפא שאז"ל מוכן
 לפורעניות לשון פרעון רק דשכר מלוא בהאי
 עלמא ליבא (קידושין לט :) רק פירעון
 העבירות אם לא שזכה לטעום מפרי מעשיו
 בעוה"ז או מאותן מלות שיש להם פירות .
 ואותו הזמן מקום ונפש הוא מוכן לקבל
 פירעון מה שנשחכר . ומה דשכר מלוא בהאי
 עלמא ליבא הייט משום דהקב"ה נותן מלא
 עומסו כו' (סנהדרין ק .) וא"א בעוה"ז

לקבל רוב טובה הוא כלל. ובאותו מקום
 זמן נפש שנשפע הפירעון ושכרו של השי"ת
 מלך רבוי השפע נעשה ח"ו פורעניות לרע
 כידוע בסוד שגירתן של כלים זהו מיתחן ע"י
 רבוי האור וכן אז"ל (פרדר"א פי' לד) ע"פ
 לא יראני הא בשעת מיתחן רואה. ולכן אז"ל
 (יומא נד :) שמלאו כרובים מעורים אע"פ
 שלא היו עושין רעוץ של מקום. כי אז הי'
 תוקף רבוי שפע האור ולכך זכה יחזקאל
 למראות אלהים. ומי שזוכה באמת מקבל
 פירעון הטובה אז. שזה ענין לידת משיח
 בט' באב. ואז"ל (בר"ר פי' יא) לכל נחת
 בן זוג שלכל דבר יש זוג דהיינו עזר כנגדו
 שיש דבר שהוא ממש נגדו וזה לעזר לו.
 והש"י מלאכתו הוא מיום שנברא העולם
 כמשז"ל (בר"ר פי' סח) לזווג זיווגים אלו של
 מקום וזמן ונפש כ"א בהפכן. דיש מקום
 מוכן להיפך ממש שלא לקבל שום שכר מעשים
 רק לבטוח בבטחה"ב שנאמן לשלם שכר ובזיווגם
 מתמתקים יחד. וידוע נגד כ"ב ימים שבין
 המלרים הם מר"ה עד שמע"ל [וש"ת הוא
 נגד י' באב דא' ר"י אלו הואי התם כו'
 (תענית כט.) כי ספיקא דיומא שבכל יו"ט
 הוא נגד תושבט"פ הדומה לתושב"כ שהם
 ב' לוחות הברית. וכן ב' ימים יו"ט א'
 דאורייתא וא' דרבנן והקדושה יורדת לבי'
 הימים. וכן השפע שירד לס' באב שהי'
 מלמעלה שפע גדול ועלום כנ"ל מתחלק גם
 לי' באב ולמטה נהפך ר"ל]. וידוע דטעם
 סוכה הוא החסיון בה' והבטחון בו. ונגד
 ט' באב הוא שמע"ל שאז"ל (מד"ת פנחס טז)
 פר אחד ט' אני ואחס כמו לעתיד הי' בדר

ינחט וגו' ממש היפך ט' באב. וכ"ב ימים
הם עד כ"ב אותיות התורה שפגמו כמשאז"ל
באיכה רבתי דלכך בי"ו בתמוז נשחברו לוחיה
וגשרפה התורה והוא נגד אות א' שמחמיל בו
אותיות התורה ובאותו זמן יורד שפע ד"ת
הרבה רק שהוא ברא"י כמעט מראות
יחזקאל. ואז"ל (ברכות נו:) הרוחה יחזקאל
ינפה לחכמה שזהו דוגמת פסח ראחה שפחה
כו' ואח"כ שבועות מתן תורה בקנין ולריך
מ"ט ימי ספירה בינתיים. וכן מי' באב עד
ר"ה הם מ"ט ימי ספירת נקיים ואח"כ
מתחיל ד"ת בקנין כפי חוקף הרא"י שבין
המצרים :

[קעב] **במו** שיש במקום אבן שתי' שממנו
הושחת העולם והוא שורש כל
העולם. וכך בנפש יש נפש א' שכוללת כל
הדור והוא פרנס הדור כידוע וכן הכוללת
כל הדורות כנודע. וכן בזמן יש זמן שכולל
כל הימים והוא יום השבת [וכל א' מאלו
חלוק לב']. במקום יש מזבח וק"ק ובזמן שבת
ויו"ט ובנפשות מלך וכ"ג. קדושת כהן גדול
קביעתו וקיימא שגבול אהרן להקדישו וגו'
וקדושת מלך ע"י ישראל שנא' חקים עליך
וגו' וכל זמן שהיו ישראל נשפים לא נתייחד
ט' (ב"ב קכא:). והמתקת כל דבר הוא
בשרשו ובשבת יכול להמתיק כל ימי השבוע
להתהפך למזב כי בשרש נקל להמתיק כידוע
בכ"ד. והמתקת המקומות הוא ע"י והתפללו
אליך דרך ארנס ודרך ביהמ"ק וע"י חין
מהדבקים בו ג"כ מאויר ארץ העמים המטמא
ה"ו. והמתקת הנפש בכל חסרונות שבה
בהולדה ע"י דיבוקה לפרנס הדור וכדשז"ל

וברכיח ח.) כל זמן ששמעי בן גרא קיים
 לא כו' כי האב והרב הם שורש לנפש הבן
 והתלמיד. וכאמרם ז"ל בנפש האב ציוסף
 ראה דמות דיוקנו של אביו וזה מזנע מרע
 ח"ו. והכהן גדול הוא הי' נושא עונות כל
 ישראל. וביוסיפון מראה שקראוהו הכל המכפר
 בעד כל ישראל. שמכיר כל מיני כיעור ומיפה
 בני ישראל בכל מיני יופי כענין אהרן שושבינא
 דמטרוניחא [וכ"ה הק"ק ושבת] אבל משרע"ה
 שנקרא מלך הוא שושבינא דמלכא להראות
 לבנ"י אור פני מלך חיים ומלך עולם. וזהו
 קדושת הימים טובים ובפרט זה בהשגות אור
 השי"ת ההמשכה לכל השנה הוא מהרגלים
 שגא' בהם יראה וגו' אה פני וגו' :

[קעג] **כר** הדברים הטבעים הם עושים
 רצון השי"ת כמ"ש כל פעל הי'
 למענהו לקלוסו וא' בחולין (ז.) בגינאי נהרא
 אני הולך לעשות רצון קוני מה שהוא בטבעו
 כך [ולפיכך גם האדם כשעושה מעשים
 הטבעיים שהוא מוכרח בהם מלד טבעו נקרא
 הולך לעשות רצון קונו ויש מזה בדבר.
 ובכלל ג"כ אכילה ושי"ת וזיווג שהוא בטבע
 ככלל בע"ח הטבעיים שאינם בחיריים.
 ובלבד מה שהוא בהכרח כגון אכילה לרעבון
 וכן ציווג עד"ש הרמב"מ כשמואל כו' דהטבע
 חובעו לכך וכיוצא בו ביהודה שאז"ל (בר"ר
 פ' פה) רמו למלאך הממונה כו' ועיי' במ"ג
 (פ' ו מחלק ב). ולהיות מכוין לכך רק בשביל
 רצון קונו שבראו כן ז"ש בנדרים (כ:) דומה
 למי שכפאו כו' וזהו רצון קונו] ובזהר פנחס
 (רכב ב) ובפרק שירה דלפרדע אמרה לדוד

שהיא מקלסת יומם ולילה להשי"ת והייט
דמה שזווחת בקולה כיון דהכל למענהו לקלוסו
(שוח"ט תהלים קמח) הרי פעולתה תמידית
לקלוסו להשי"ת. ולריך האדם ללמוד מהם
כדרך שאמרו בפסחים (עג:) דחנניה מישאל
ועזרי' למדו ק"ו מלפרדעים ואע"פ שהם
אינם בעלי בחירה רק מ"מ למידין שעשיית
רצון השי"ת הוא גם במס"ג ובטול הדבר ההוא
שהרי כך ראינו יסד השי"ת בלפרדעי מזרים
דכשיש קידוש השם בדבר הס פועלים פעולתם
במס"ג. הגם דבטבע כל הברואים לברוח
מדבר המזיקם ומה למידין בבחירה ג"כ
לשמור הגוף ולשבות מפעולתו גם במלות ה'
דוגמת הס בפעולתם הטבעית. אבל בפעולה
שיש בה קה"ש לריך למסירת נפש כמוהם.
וכמ"ש מלפנו מבהמות הארץ וגו' שאנחנו
בפעולתינו הבחירית למידין מהם :

[קער] ע"י קלקול ופגם הברית נעלם אור
תורה ח"ו כמ"ש אור זרוע
לצדיק דייקא וכתיב תורה אור וכן מכת
חושך למזרים היא מכה הט' כנודע דבכל
מקום מספר י' רומז לקומה שלימה והט' גד
אות ברית קודש. שבמזרים זה לעומת זה
הם שטופי זמה הי' להם חשך ולכל בני אור
במושבותם דעמך כולם לדיקים. וגלות מזרים
הי' לתקן קלקול הברית כמ"ש במק"א על
מה שנתגלגל הגלות ע"י מכירת יוסף ולכך
אחר יציאת מזרים שתיקנו הברית בקושי
השטבוד זכו לאור תורה. ולכך פי' שובני"ס
מתחלת גלות מזרים עד אחר מ"ת מיוחד
לתיקון הברית. והוא בחודש שבט שאנחנו

באות הצדי"ק כמ"ש בס' יצירה [וט' מחלף
 בל' בארמי לרוב כמ"ש בהגהות הערוך והוא
 כטעם אמרו לדיק כי טוב . דהפגוס נקרא
 רע כדאי' [בוהר] ואמרי' בשבת (עו:) דכך
 הוא סדר ברייתו של עולם ברישא חסוכא
 זהדר נהורא בודאי מאחר שבדברים הטבעיים
 יסוד הש"י כך ודאי כך הוא עיקר הרצון
 וכמ"ש מקום שבע"ת עומדין כו' הגם דחלילה
 לומר אחטא ואשוב ולעשות כן בבחירתו משום
 דאין מספיקין . מ"מ מעלמו נעשה בן דאין
 אדם לדיק בארץ וגו' אפי' יוסף הצדיק
 אז"ל (סוטה לו:) דינאו' טפין ע"פ ויפוז
 וגו' ואפי' ישי אבי דוד שמת בעטיו של נחש
 אז"ל (מ"ר ר"פ חזריע) בעוון מלא כו' . וכן
 יסוד בנין בית דוד ומשיח בפרץ ה' מקודם
 ער ואונן חסוכא . וכך הוא הסדר והעם
 ההולכים בחשך ראו אור גדול מופלג ממי
 שאינו הולך בחושך . ובכל מקום חושך דכתוב
 היינו חשכות מאור תורה ולא בלכות עוה"ז
 לבר . וכן אין אדם עומד על ד"ה אא"כ
 נכשל הוא ע"י חושך זה שהוא עטיו של נחש
 דעשו הרשע שפגע בכף ירך יעקב כנודע .
 ותיכף כשהגיע ח"ו לכך ושכ ורפא יקו לאור
 כההוא דמטא זרופא דמיא ארישי' אמר כו'
 מאשפות ירים אביון (יומא פז.) :

[קעה] **צריך** לזהר מלגרום לער לשום
 ברי' אפי' לצורך מצוה כמ"ש
 (ב"ב ח:) על כל לוחציו אפי' גבאי לזקה .
 ואדונירם על המס דשלמה המע"ה לחשוב
 אבנים לבנין בהמ"ק דאין לך מצוה גדולה מזו
 נענש מדה כנגד מדה רגמו בו אבן . והיינו

דמס נקרא מה שיותר לפי הכח וכמ"ש אביך
 הכביד וגו' וכמ"ש במגילה (יא.) באחשורוש
 הכל נעשו רעים שנא' וישס מס. והוא מקרא
 דשרי מסיס למען ענותו דהוראת מס היינו
 כשהוא בהכבדה לענות נפש. וע"ז נעשים
 גם כשהוא למזוה. ואז"ל בתדב"א (רבה
 פ' כד) אפי' אבן שנסקל ועץ שנללכ צמיד
 ליתן הדין. והייע אפי' במחוייבי מיתת ב"ד
 ולכך היו הסנהדרין מחשיין אותו יום (סנהדרין
 סג.) לכפר על נפשותם וסנהד' ההורגת כו'
 נקרא חובלנית (מכות ז.) אע"פ שהוא בדין
 נענש דגם כל שחזירו נענש על ידו כו'
 (שבת קמט:) וההורג שוגג חייב גלות אע"פ
 שהלה מחויב מיתה כמשז"ל (מכות י.)
 דמגלגלין כו' ואע"פ שהוא מזוה ובערת הרע
 מ"מ הרי גורם לער למעלה ח"ו כמ"ש
 (מגילה י.) שאין הקב"ה שמח במפלתן של
 רשעים וא' (סנהדרין מו.) שכינה מה אומרת
 כו'. וכ"ש בצערן של צדיקים אפי' שהוא כפי'
 לדבר מזוה. [אמנם מדת מלכות הוא דייקא
 להיפך כמשז"ל אדוד המע"ה יריך חדות
 וחרוץ לרדוף בהן עולמו. ונא' בו אדמוני
 כבעשו רק עם יפה עינים מדעת סנהדרין
 (בר"ר פ' סג) לכך זכה למלכות. ושאל
 נסתלק מפני שנעשה רחמן על האכזרים
 כנדע דמדת מלכות היא מדה"ד הקשה ונא'
 כי מלכים ימלוכו כי אורייתא נפקא מגבורה
 כדאי' בזוהר (ח"ג פ סע"ב) וע"ז זכה משה
 למלכות אע"פ שהי' עניו מכל האדם אמר
 לו קרח מדוע תתנשא. כי כל התנשאות
 מלך דברי משה מפי הגבורה ובקרח עלמו
 ג"כ פגעה מדה"ד ונתנשא יזר. וכו' הש"י

מתנשא כשעושה מדה"ד ברשעים כמשאז"ל]:

[קעו] **כשבונים** או מייסדים צהג"נ או
 בהמ"ד חדש באיזה
 נוקח נעשה מקודם שס מחיית עמלק באותו
 מקום. דתיכף אחר מחיית עמלק בא קדושת
 המקום כמשאז"ל (סנהדרין כ:) ג' מלוח
 נטוו בכניסתן כו' מחיית עמלק ואח"כ בנין
 בהמ"ק. לכן קבעו רז"ל פ' בני העיר מקדושה
 צהג"נ ובהמ"ד עמס' מגילה כי תיכף לפל
 קרני רשעים אגדע חרוממה קרנות לדיק.
 ואז"ל (מגילה יז סע"ב) והיכן מהחרוממת
 קרנס בירושלים היינו דהרמת קרן ישראל
 היא מלומלמת במקום מקודש לבד בא"י ולא
 בהתפשטות הגורס בטול. ובתי כנסיות ובתי
 מדרשות הם קדושת א"י כמשז"ל במגילה
 (כע.) דעמידים שיקבעו בא"י. והג' מלוח
 הם חכופות יחד. וגם בבנין צ"כ וב"מ חדש
 שהוא נקרא מקדש מעט כשאז"ל (שם) נתנשא
 ג"כ נפש א' גשיות מעט ע"ד המנחת מלך.
 רק בכניסה לארץ הו' זה קודם מחיית עמלק.
 ולעמיד לבא יהי' הסדר כמ"ס בפסחים (ה.)
 לג' ראשון וחשיב שמו של משיח בסוף והוא
 נגד ראשון דפסח דבניסן עתידין ליגאל.
 ולולב וסוכה הם יחד כי לעולם חכופים יחד.
 כריחת זרע עמלק שהוא נגד לולב כמ"ס
 צו"ר (פ' ל) דמורה על נינוח. ובנין בהמ"ק
 דנקרא ג"כ סוכת שלם. ולעולם מחיית עמלק
 קודמת ולכך קדושת המקום לא פסקה דקדושה
 ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לע"ל חע"פ
 שהן שוממין. משא"כ מלכות צ"ד פסקה לפי
 שעה לפי שהיתה אז קודמת למחיית עמלק.

משא"כ לעתיד שמו של משיח אין לו הפסק
 לפי שבא אח"כ. וכן בהתנשאות מעט
 דמקדש מעט שבגולה כשהמחיית עמלק הייט
 שורש רע וגם קדושת המקום קודמים
 להתנשאות קדושת הנפש אז אין לו הפסק:

[קעו] **בכר** דבר יש פרד"ס. פשט הוא
 פשיות כל התורה ומלות בפועל
 ממש. ורמו הוא הרמיזות שבלב שנעשים
 מאותם הפשוטות. כענין חרש רומז וגרמו
 (גיטין נט.) שהרמו הוא רומז על המכוון
 שבלבו שא"א לו להוציאו לפועל. וכן כל
 העצדות הם רמיזות למה שבלב. ד"מ מלות
 נדקה בפועל ורמיזתה בלב להיות דבוק במדת
 רחמנות של ה' לרחם על הבריות ולהשפיע
 לאלמו. ודרוש הוא הטובה מלך החכמה
 שבנות לרעת אחיה לימוד מחודש דחכמה
 וידיעת ה' טלר משובדא ז' במוחו. ואח
 שמיג ג' אלו כלי המעשה גומרים ולב חומד
 ועין רואה חכמת הדבר אז זוכה לסוד שהוא
 ענין מ"ש (קידושין מא.) לאדם טוב מטעמין
 לו מפרי מעשיו בעוה"ז. הטעם ע"ד טעמו
 וראו וגו' נקרא סוד שא"א להסביר. לחבירו
 טעם שהוא מרגיש בחכו כענין שאמרו (אדר"ג
 פ' לו) ב' אוכלין מקטרה א' כל אחד טועם
 לפי מעשיו. כי הטעם אין שזה בכל א' זה
 נקרא סוד כידוע שהוא מה שא"א להגיד
 כלל. כי מה שאפשר להגיד הרי אחר שהגיד
 טוב טרע גם להאחר ואיך הוא סוד וסתר
 ושנאמר בו סוד ה' ליראיו אז לישרים סודו.
 וע"כ שהוא דבר שגלוי למי שזוכה לבד וא"א
 לגלותו כלל. וזהו הטעמה שכל א' טועם

לפי חלקו. ואז"ל בבר"ר (פ' מט) ובתנחומא (וירא ו) דבסוף לנביאים שנא' כ"א גלה סודו כו' כי יראה היינו בלב כמ"ש ביומא (עב :) ע"פ ולב חין. וזהו עד שלא ניתנה תורה עיקר רחמנא לבא בעי ומשנתנה תורה נחדשו מעשה המלות. וישר היינו במעשה וזהו חברה ויהושע [ורעא דיוסף שהם כשור לשול במעשה המלות] דמייתי שם. אבל בסוף לנביאים דהיינו הכוללים כל הג' כמ"ש (שבת לב.) אלא על חכם במוח גבור הכובש את ילדו בלב ועשיר במעשה המלות [והם ג"כ גר ג' קנאה תאוה וכבוד עשיר השמח בחלקו ואיט מקנא וגבור גר התאוה וכבוד חכמים ינחלו]:

[קעח] ב"ר התנשאות הוא ע"י התורה כמ"ש כי מלכים ימלוכו אפי מלכי אומות העכו"ם יש בהם חידושין דאורייתא בסוד הגלות. כי באמת האומר יש תורה באמת עכו"ם אל תאמין (כמ"ש מ"ד איכה ב ט) כי לא עשה כן לכל נוי. אבל מ"מ הרי אפי' בתושב"כ נכתב הרבה דברי רשעי אומות עכו"ם והם מכלל התורה וכן בתו"כ. והם עצמם לא ידעו מה הם מדברים רק הגביא וישראל שבתוכם ידעו שזה ד"ת וכל כמו. מה ומיד שהוליו בלעם מפיהם נהבטלה מלכותם. ומתוך הגזרות מבינים כמה חס בד"ת ושורש כל גזירותם היא תא ניהוי לעמא חד שזה עיקר בנין הש"י מימיה חורבן ראשון ואילך להפוך גם על כל עמים שפה ברורה לקרוא בשם ה'. והם מחלקים בפרטים אם הוא על מצוה פרטי רצון הש"י להתחזק יותר בה כענין הפטורה שנתקן ע"י גזירה

שלא לקרות בתורה והבינו רז"ל דרלון הש"י
 אדרבא דקורין רק מעט ודלריך להוסיף
 עוד קריאם מפטיר בכביאים. וכיולא זו
 באמירת שמע ישראל בקדושת מוסף שנתקן
 בגזירה ע"י רז"ל כמ"ש בסי' האשכול [וכיו"ב
 חז"ל (מ"ר אסתר פ' ו) בהמן שלגלג שה"י
 פה"י חייך עוד מוסיפים מועד על מופלתך].
 גם תקיפות במוסף נתקן ע"י גזירה (ר"ה
 לב:) [ושמעתי לפי שהוא שלא עפ"י דין
 דמודין ראוי להיות אריזים מקדימים ודבר כזה
 א"א להיות ע"י חכמי ישראל רק נעשה ע"י
 גזירתם] וגמלא הם הביאו חדוש תורה זה
 לעולם ואחר שנתחדשה הלכה זו פקע כחם
 ונתבטלה גזירתם כי זהו כל עיקר כחם
 להוליא דבר הלכה ז':

[קעט] **בבב** דרכיך דעבו מפורש בשוח"ט
 (מומור קמור) דהייט שידע
 בכל דבר שלא הוא השעל כלל רק הש"י.
 ובצדק אי' דע ה"ז ג"כ לכך נחכוין כידוע
 דו"ה הוא קוב"ה ושכינתו' ויחודם הייט
 שהקב"ה שוכן בתוך בני ישראל והוא חד
 עם כנס"י ואין הם דבר נבדל ממנו כלל.
 ורז"ל אמרו בברכות (סג.) אפי' לדבר
 עבירה הייט שנכתו לעבירה אם ישים אל
 לבו דכחו זה ללכת להמרות רטן הש"י גם
 הוא מהש"י כי בלתו מאין לו שום כח כלל.
 עי"ז יחלש כח היצר והוא (שס ה.) לעולם
 ירגיז בו יקרא ק"ש היינו דעבו. וגם בעבר
 עי"ז יישר אורחותיך דרך נקרא דרך המלך
 ואורח הוא מן הנד וכשמקיים דעבו אז נקרא
 הכל דרך שהוא דרך המלך. אבל גם

אורחותיך שכבר עברת והטית מן הלך וחזן
מדרך הראוי אס עכשו מקיים דעוה ידע
שגם זה הי' מהש"י וא"כ הוא מיושר :

[קפ] **אע"פ** שאז"ל בב"ב (ט.) לא זכה

מרודים היינו משום דכשזכה

אין צריך לכך אבל אס לא זכה כפרה גדולה
הוא במרודים כידוע מהוהר דשעיר המשתלח
הוא סוד המנחה ששלח יעקב לעשו . וידוע
דכל מה שטתים לאומות העכו"ס הכל הוא
נמעטה אבות באתו דורן סימן לבנים .
והרי אין לך בכל הקרבנות כפרה גדולה כמו
שעיר המשתלח שהוא מכפר על כל עבירות
שבחורה . ולכך כשלח זכה וצריך כפרה
מזמינים לו מרודים שזה מכפר [לפי שנפשו
דואב לו על נתינת המעות למקום שאין שוה
מנוה משא"כ לעניים שמת שעושה מנוה על
ידם] אבל אשרי למי שזכה וא"ל לכפרה כלל .
וכן יעקב אע"ה נענש ע"ז חיבף בללעתו
ברגליו ע"י נתינת מעות לנכרי שזה נקרא
היקום שמעמידו על רגליו כמשאז"ל (פסחים
ק"ט .) . וכן כשהאכיל לו עדשים אע"פ שהי'
בשביל קניית הבכורה מ"מ נאמר חיבף אח"כ
ויהי רעב בארץ ע"י שהאכיל לנכרי בא רעבון
ללדיקים אע"פ שהוא לנורף . ואח"כ ויבוא
יעקב שלם ואז"ל (שבת לג:) שלם בגופו כו'
והיינו לפי שהי' שלם בממיו שנשלם לו
איתו דורן שכבר נתקן ממילא שלם בגופו
בללעתו ג"כ :

[קפא] **כר** אדם יש לו חמדה מיוחדת וכלותו

דבר שמדחתו ותלותו גוברת ביותר בדבר

זה עלמו הוא כלי מוכן לקבל ברכת ה' אם ישוב אל ה' בכל לבו היינו להכיר שחמדה זו הנטועה בו מהש"י הוא . וזה שאמרו ז"ל (ב"ב קי.) ע"פ ושבו אל וגו' נגיד על האזרות פיון שראה דוד שממון חביבה עליו ביותר מינהו על האזרות כו' והרי האזרות אין שלו ולא נתן לו האזרות כלל ובמה השביע חמדתו אם בשביל פרס שקיבל ה"ה אם ה' ממונה על דבר אחר . אך באמת דרשו שם ושבו אל ששכב בכל לבו והתשובה היינו שנוסיב חמדה זו למקורה ומכיר שלו ית' הכסף והזהב . ולכך הוא ראוי להיות על האזרות דוד המע"ה שמלכותו מדת מלכות שמים וכל מינויו היינו שהממונה על אותו הדבר ה' מכיר ויודע להקנות הכל לעליון קונה שמים וארץ . וגם ברכה באזרות בא על ידו כיון שילרו הש"י בצריאה חומד ממון ע"כ יש בו כח עלום בזה וכיון ששכב בכל לבו הרי ברכת ה' בממון על ידו . וגם נא' טוב עין הוא יבורך והוא ה' נר עין בע"ז כמ"ש בירוש' (דפ' הרואה ה"ב) והיינו משום חמדת ממון עינו נרה בשל אחרים ובמקום נרות עין הוא טובת עין כששכב כוודע לכך הצרכה על ידו [וע"ש בירוש'] דהוא נביא זקן דבית אל ובסנהדרין (קד.) אמרו עליו גדולה לגימול שמשרה כו' דפלא אטו א' מאכיל לחבירו רק לפי שבטוב עין נא' כי נתן מלחמו לדל והוא אז חזר לקלקלו והי' נר עין לכך אללו הוא רבותא גדולה כי הש"י

דן כל אחד כפי מה שהוא במדותיו] :

[קמב] **התורה** נקרא שועה כמ"ש

בברסח (ג:) ע"פ

קדמתי בנשף ואשועה עד חלאת ה' ט' כי
 ע"י ד"ח קורין להקב"ה כמ"ש (שם כא.)
 ע"פ כי שם ה' אקרא ברכת שמונה ע"ש.
 כי התורה כולה שמותיו כו' כי השם הוא
 המדות וא"ס עצמו אין לו שם כלל כמ"ש
 בצוהר. רק מדותיו ר"ל רענו המחפשט
 בצרואים והתורה כולה היא כללות רענו
 ית'. ולכן אמרו בריש בר"ר שהוא דמוס
 מע"ב ולכך היא שמותיו ולימודיו דהיינו
 ידיעת זה [וכן נתקן בצרכת התורה יודעי
 שמוך ולומדי כו'] נקרא קריאה. וכמו ק"ש
 וכמו הקורא לחבירו בשמו כשלווח שמו נקרא
 שקורא שרועה שיבוא אלנו ויפנה לו. וכן
 תורה ע"מ לעשות היינו הדבק במדותיו כו'
 היינו להיות כרענו שזהו שיבוא אלנו כענין
 ושכנתי בהוכס שזהו ע"י ד"ח. ולכן נקרא
 שועה דהוא מ"י לשונות של חפלה (מ"ר ר"פ
 ואחחנק) ובצוהר (שמות יט סע"ב) אין לך
 שועה אלא בחפלה כו' ובכתוב דמייתי גזכר
 חפלה ושועה. רק שועה לשון שמה ר"ל
 שיפנה אליו ע"ד קריאה [שהוא ג"כ מלשונות
 של חפלה ובדרז"ל מורגל הקורא בתורה ולא
 בחפלה כד"ש (ע"ז נח :) לשון תורה לחוד
 ולשון חכמים לחוד. כי בלשון הש"י הקריאה
 קרוי חפלה ותורה נקרא הקביעות בלב
 ובמעשה דהיינו העני' וזהו באמת תורת ה'.
 אבל לשון חכמים הקריאה הוא התורה והבן
 זה] דהיינו השראת השכינה בלב כמו בקבלת
 הקרבן שהוא השראת השכינה נאמר בקין
 שלא קיבל לשון לא שעה. ומ"ש אין כו' אלא
 בחפלה היינו כנודע דאין תורה אלא במקום
 חפלה וכמ"ש במגילה (כס.). כי חפלה

נקרא יראה כמ"ש בצרכות (ט :) ע"פ
 ייראוך פס שמש . וד"ת שמחה כמ"ש פקודי
 וגו' וזהו יחד כמ"ש בחדב"א רבה (ר"פ ג)
 אני יראתי מחוך שמחתי ט' וכמ"ש באבות
 אם אין יראה וכו' וכמ"ש בתיקונים (חי' י)
 דאורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחא לעילא
 וא"כ אין כאן קריאה כלל . אבל חורה
 שבמקום חפלה נקרא שועה . וזה ותעל
 שיעתם מן העבודה כמ"ש בזהר (ח"א כז א)
 ע"פ בחומר דא ק"ו ובלבינים בלבון הלכחא
 שכל עבודתם במלרים הי' לימוד תורה .
 והיינו כמ"ש ותחת רגליו כמעשה וגו' ואז"ל
 (ויק"ר פ' כג) היא וכל ארגלייא שלה שגם
 למעלה כביכול הי' אז עסק זה וא"כ זהו
 ד"ת דהיינו מדותיו ורצונו של הש"י . היינו
 שכל פרט מעבודתם הי' מאמיתות רצון הש"י .
 והעבודה בחומר היא עלמה מדת הק"ו וכו'
 רק שאז הי' בגלות ושפלות אבל היו מכירים
 זה ויאמרו ויזעקו להיות בהתגלות כי אני הי'
 שוכן בחוך בני ישראל . וזה ותעל שועתם
 כו' ורק דבר זה עולה למעלה ופרחא לעילא
 וכמ"ש קרוב וגו' לכל אשר יקראוהו באמת
 וא' בצרכות (ה :) אין אמת אלא תורה וזה
 נקרא קריאה . וזה עולה מעלה מעלה עד
 שהוא קרוב ממש ונפעל כל מיני ישועות יותר
 מעל ידי חפלה לבד :

[קפג] **שי"ד** נקרא מילי דעלמא כמ"ש

בסוכה (כח :) משיח'

ר"ג כו' ובעירובין (נד :) ע"פ על דרך שיחו
 אלו כו' אבל דבור הוא ד"ת כמ"ש בתענית (י :)
 ע"פ הלוך ודבר ע"ש . רק ר"ל שלא בכונה
 גמורה וכמ"ש בצרכות (יג :) ע"פ לדבר בס

כי היכי דליגראו. וגירסא היינו הגם דלא
 ידע מאי קאמר כמ"ס בע"ז (יט.) ע"פ
 גרסה נפשי. אבל הידיעה הגמורה נקרא
 לימוד ועסק בד"ת שע"ז מצרכין לעסוק
 בד"ת וממ"ש קם אגמירו כו' כי היכי דליגראו
 נראה דבהחלה לריך לייגע שיהי' דברים
 היוצאים מן הלב אבל אח"כ צכה לדבור
 וגירסא הגם דלא ידע מאי קאמר שזה נקרא
 שטטיא דאורייתא ג"כ הוא ד"ת גמיר. והוא
 מ"ש בע"ז (סס) בתחלה תורת ה' ואח"כ
 תורתו וכשזכה דהוא תורה דוגמת אברהם
 אע"ה נעשו ב' כליותיו כו' (בר"ר פ' סא)
 גם דבור שהוא מהשפה ולחון הוא ד"ת.
 ומ"ש בדואג בסנהדרין (קו:) שכל תורה
 כו' משפה ולחון היינו בלא הי' לו ההחלה.
 וגם כי ע"י לה"ר נתקלקל הדבור שמהשפה
 ולחון. וזה שפתיח בדב"ר בפסוק מרפא לשון
 וגו' ע"ש כמ"ס (זח"ג רסא א) משנה הורה
 משה מפי עלמו אמרין. כי מפי הגבורה
 היינו שכינה מדברת מתוך גרונו שזה נקרא
 דברים היוצאים מן הלב כמ"ס בשהש"ר ע"פ
 ולבי ער שהקב"ה לבן של ישראל. אבל לשון
 דברים אשר דבר וגו' משמע משפה ולחון
 דלא ידע כו' פי' מדרגת הדעת שהוא מדרגת
 משה שכינה מדברת כו' לא הי' אז רק מפי
 עלנו. ומשרע"ה אמר לא איש דברים כי
 הוא מדרגת בעלה דמוטרוניתא שכל דבריו
 נקרא תורת ה' ומלתו לבד על לשונו. וזה
 נקרא עץ חיים כאשר יולא מן הלב שזמנו
 תולדות חיים. וזה מרפא לשון שיכול לדבר
 אח"כ דברים בלשון לבד. והס' ג' מדרגות
 בעלי מקרא זהו תורת ה' ובעלי משנה זהו

תורתו ובעלי תלמוד הוא שאח"כ זוכה למדרגת
השיחה כמ"ס שיחו אלו בעלי התלמוד שכל
שיחתן כו' :

[קפד] ההתחלה לר"ת הוא החשק

כמ"ס בתורת ה'

חפלו ולא נקרא תורת ה' כמ"ס בע"ז (יט .)

ואח"כ ההשגה שנקרא ובתורתו יהגה וגו'

והחשק גדול יותר כמו ששמעתי ע"פ טוב

שם משמן טוב ועל מרז"ל גדולה שמושה כו'

(ברכות ז .) . ומ"מ זהו בהתחלה ובילדות

שאו החשק גובר וע"ז א' שילחי שבת (קכז .)

ינקותא כלילא דורדא כו' ע"ש שבת הילדות

וגוונת הזקנה שאז החשק כבה . ומ"מ אז"ל

זקני ת"ח כו' וכי בכ"מ נשתבחו זקנים

וכמ"ס בשמו"ר (פ' ה) וביו"ר (סו"פ יא)

דבאמת אמרו (תענית ז .) הרבה למדתי

מרבתי כו' ומתלמידי יותר כו' ומרבתי היינו

ההתחלה והחשק . ואחר פטירת הרב ונקרא

תורתו שיגב מעלמו ללמד לאחרים אז למד

יותר ומוסיפים חכמה רק שההשגה הוא

מהש"י כי ה' יתן חכמה והכל בידי שמים

חן מיראת שמים שהוא מדת הטובא

והאחצרותא דלתתא בחשק ורעון כנודע זהו

בידי אדם לכך זהו טוב וגדול . מ"מ הש"י

עושה מתורת ה' תורתו ואומר שגם זה שלו

והוא המחדש החדושין דאורייתא והוא מדרגה

גדולה כענין עתידים לדיקים שיקראו בשמו

של הקב"ה (ב"ב עה :) כי התורה כולה

שמותיו של הקב"ה והוא מלד תורת ה' . וגם

שמותן של ישראל כנודע דיש ס' רבוא אותיות

לתורה והוא מלד תורתו . ולכך פתיחת ס'

שמות שהוא ס' מתן תורה בואלה שמות בני

ישראל. וכמו שמעתי כי פתיחת כל ספר
 ופרשה הוא לורתא דשמעתא של אותו ספר
 ופרשה וכך קריאת שם הס' שמות ע"ש שמות
 בני ישראל שזה כללות התורה כי השם הוא
 יסוד הדבר. ולכך אדה"ר קרא שמות
 והמלאכים לא ידעו כמשאז"ל (בר"ר פ' יז)
 דמלאכים אין להם שם דלפי שליחותו נקרא
 (כמש"ש פ' עת). והוא ע"ד שכתבו הקדמונים
 כי מנהג מלרים ג"כ וארץ הקודש שהאדונים
 יקראו לעבדיהם שמות כרנוגים להורות כי
 אינו רשות ובעל בחירה בפני עצמו כלל.
 וכפי השגת המלאכים שאין להם בחירה כך
 תפיסתם בכל הנבראים ומי שאמר לשמן
 וידלק יאמר לחומץ וידלק א"כ אין לשום דבר
 שם מיוחד. רק האדם שנברא בבחירה הוא
 תשיג הנבראים מזד כח בחירתו כח טבעם
 הטבעי כאלו הוא דבר נפרד ונבדל ושומד
 בפני עצמו בטבעו לכך יש לו שם. וההתחלה
 לד"ז הוא מזד הבחירה זה נקרא שמות בני
 ישראל והכיום שמות הקב"ה. אבל הקב"ה
 אומר להיפך בתחלה תורת ה' כו'. וכיוצא בו
 בצרכות (לה.) לה' הארץ ומלוכה קודם
 ברכה שכסבור שזה נבדל מזד מדת הבחירה
 אז לה' הארץ ואחר הברכה שמכיר שהכל
 שלו אז הארץ נתן לבנ"א. וכן כאן אז נקרא
 תורתו. ודיקים נקראו בשמותיו של הקב"ה
 כי שמות בני ישראל הם עצמם שמות הקב"ה
 כנ"ל ולכך הזקנה משובחת. רק מזד הכלילא
 והבחר שהוא מזד בחירת האדם היקיות טיב
 תדול כנ"ל:

[קפה] ג' מדרגות לת"מ רב וחבר ותלמיד
 כמ"ש בחזו"ט (ז.) הרבה למדתי

מרבותי ומחבירי כו' ומתלמידי כו' [והם
 עלמנן ג' מדרגות הגו' לעיל אות קפ"ג כל א'
 בשעתו כמובן למשכיל] וב' ראשונה הם בידו
 כמ"ש בפ"א דאבות פשה כו' וקנה כו'
 משא"כ תלמיד ע"ש בתוי"ט. רק השיס
 והוי דן כו' נראה דזה כלפי התלמידים לא
 כר"ג שא' בברכות (כח.) כל תלמיד שאין
 תוכו כזרו כו' דעל תלמיד שאיט בידו לא
 שיך הזהרה רק שהוא ממילא מי שעה
 ב' דברים הקודמים וכה אח"כ ג"כ לתלמידים.
 וכלפי מ"ש הנכה"ג העמידו תלמידים הרבה
 אמר הוא בלשון אחר הוי כו' דג"כ פ"ו
 יהיו הרבה. ולפי שר"י בן פרמיה ה' יולדת
 ברחובותי מאותו תלמיד (ברכות יז רע"ב)
 והי' ס"ד שלא להרבות תלמידים לפיכך אמר
 בלשון זה לומר שאין לחוש לכך ואת הוי דן
 כו' כל שמצאו סתומים. ובהדי כבשה
 דרממנא למ"ל. והלימוד מרב הוא ההתחלה
 וזה נקרא בברכות (ו.) א' שיושב ועסק
 בתורה ששכינה עמו מקרא דאזכיר את שמי
 דהתורה נקרא שם ה' כמ"ש (שם כא.)
 ואזכיר ה"ט דהוא תורת ה' כג"ל אות קפ"ד
 ונקרא ע"ש הש"י שמזכיר ומגמל. וזה ביחוד
 שיושב ועסק וכמ"ש בנדרים (פא.) מפני
 מה אין ת"ח מצויים להיות צניהם כו' שלא
 צרכו כו' כי ברכת התורה שמכרך המלמד
 הורה לעמו ישראל ומכיר שהקב"ה מלמד
 והיא תורת ה' אז נעשית תורתו לאחר ברכה
 במש"ל בלשון קפ"ד. ואז זוכים לצנים ת"ח
 דהיינו להיות כ' שושבים ועוסקים בתורה
 [וזהו מדרגת או נדברו יראי וגו' מדרגת
 הדבור שנחבאר לעיל אות קפ"ג שהוא מקבל

לזה כמשנ"ת]. ונקרא 'יראי ה' איש אל רעהו
 מדרגת חבר כי יראת שמים הוא הבחירה
 שבידי אדם והבחירה בעלמה באמת ג"כ
 מהש"י שיר האדם בעל בחירה. רק יראת
 שמים דהיינו ההכרה שהבחירה ג"כ מהש"י
 זה נקרא יר"ש שירא לבחור ברע זהו בידי
 אדם. והתחלת החשק ללמוד מרוב הוא
 הבחירה עלמה והוא בסוד נעוץ סופן בתחלתן
 בזה ג"כ מהש"י באמת ולכן נקרא תורת ה'.
 ואחר פטירת הרב ואבדו עשתותיו כד"ש
 אל תבטחו בגדיבים וגו' ביום ההוא וגו'
 [וקאי אעשתות הבוטח] ומתחיל להכיר כי
 באמת הש"י מלמד תורה לעמו ישראל ואשרי
 וגו' שברו על וגו' הכרה זו נקרא יר"ש והו'
 נדברו וגו' ומבקש לקנות חבירים כענין
 שחבירין יקיימוהו בידך (פ"ד דאבות) שהוא
 מלד יראה שמה ישכת ח"ו כדרך ראש"ע
 (שבת קמו:) וזהו יראת שמים. והוא ברכת
 התורה תחלה שזכה לבנים ת"ח וכמ"ש כי
 בן יבורך גבר ירא ה' וגו' ודבר זה נקרא
 לאוקמי גירסא שאי במגילה (ו:) דהוא
 סייעתיא דשאיא. [וזהו גירסא דהיינו דבור
 כנ"ל אות קפ"ג] ולכן אמר אשרי וגו' שברו
 וגו' ולא אמר בלשון ניווי כמו שפחת אל
 תבטחו וגו' רק בטחו בה'. רק דזהו סייעתיא
 בשמיא ואינו בידי אדם ולכן אמר אז נדברו
 ולא דיברו רק נדברו שאירע כך. וזהו
 מכתבן מילייהו פי' ס' הזכרונות הם נפשותן
 כמו שפי' הקודמין על ספרן של נדיקים
 ושל רשעים דר"ה. ומכתבן היינו שנתקק
 לזכרון ולאוקמי גירסא שלא יעחק מהם עוד.
 משא"כ ביחוד שאמרו בתענית (ז.) דמטפשא.

והגם דדבר זה סייעחא דשמיא התנא ראבות
 אמר בליווי וקגה שהוא בידו ודאי לקגת
 חבר רק שיהי' מאונס שחבירך יקיימוהו
 בידך זהו סייעחא דשמיא כד"ש בגמ"מ
 בסוכה (מע :) מנה יקר וגו' והייט מצוס
 שאמר בב"ק (עו :) הכשילם בשאין מהוגנים .
 וגראה דלכך סיים ריב"פ והוי דן כו' דאין
 לו לחוש לכך דהגם דברב נא' עשה אע"פ
 שאינו הגון כמ"ש הרמב"מ סס וכמ"ש בזהר
 ס"פ קדושים (פה ב) דהית למילף מכל ב"נ
 כו' משח"כ בחבר לריך שיהי' הגון מ"מ הוי
 דן כו' ואל חדקדק בו יותר ובטח בה' שבדאי
 יהי' בעזרך . ופ' של אל תבטחו בגדיבים
 וגו' מסיימת השומר אמת לעולם הקב"ה
 שומר הד"ת שיתקיימו בידו לעולם עושה
 משפט וגו' . ומזכיר כל החסירים שהש"י
 עורס וכן מאחר שמכיר בחסרוט איך אבדו
 עשונותיו מעתה בודאי הש"י יעזרט ושומר
 תורתו לעולם . והתנא אמר חבר לשון יחיד
 וכן בכחוב איש אל רעהו חד . רק הגמ'
 מזכיר שם ג"כ ג' והם דוגמת ב' לענין
 השכינה שכיניהם ע"ש . דרק לאורך דינא
 ושלמא בעלמא פי' שלום בעולם . כענין ת"ח
 מרבים שלום בעולם והיינו תורה לריך ג'
 כלשון שחבירך יקיימוהו לשון רבים . אבל
 עשרה זהו אח"כ כשמרבין תורה בתלמידים
 שהשר היותר פחות בכחוב הוא שרי עשרות
 ואין נקרא רב לתלמידים בפהות מ' (כמ"ש
 ב"ב יב :) ואז קדמה שכינה ואתיא שכבר
 נעשה גופו מרכבה לכינתו יח' אף קודם
 שצומק בתורה כטעם מדרגת שימו שכל
 שימתן תורה המ' לעיל אות קפ"ג :

[קמו] עיקר ההתחברות הוא ליראים
 כמ"ש חבר אחי לכל וגו'
 וכמ"ש אז נדברו יראי וגו'. כי ג' מדרגות
 חב"ד חכמה מה שמקבל מאחרים זהו מה
 שקיבל מרבו. ולהבין דבר מחוק דבר זה
 ע"י ההתחברות כמ"ש (תענית ז.) ברזל בברזל
 יחד וגו'. והוא עיקר החברה לחדד זה את
 זה שיהחדשו ד"ת על ידם דלכן מאטרפין
 לזימן כדאי' בברכות (מו:) ולא פריך וחדוד
 גברא דמה שלריך ג' היינו דאין חברותא
 בפחות מג' כד"ש בעידובין (טז:) לענין
 שיירה ובסוכה (יג.) לענין אגודה וחבילה
 ע"ש בתוס' וכן במד' (בר"ר פ' סח) ע"פ
 יעקב חבל נחלתו אין החבל נפקע בפחות
 מג'. רק ע"י החדוד הוא חברותא ג"כ צבי
 כי החדוד מחברס וזה לשון חדוד מן חד
 שגטשה ה' ומחובר שאינו מתפרד. והיינו
 כי ג' הוא חיבור ב' קלוות ואמלעי המחבר
 ח"ש בברכות (מה:) איכא דיעות דהעיקר
 ג' דיעות הנפרדות שמתחברים יחד ע"י
 האכילה יחד כד"ש בחולין (ד:) אין הסתה
 בלא אכילה כו'. וכן פתן וייקן משום צנותיהם
 שעיקר ההתחברות ע"י אכילה ושתיה. והוא
 הימון דברכה לפניו כשרעב דוגמת שבועות
 [ופסח בחדש האביב]. וברהמ"ו שמברך
 כשהוא שבע דוגמת ברכות חג האסיף שהוא
 זמן שמחתינו [ובמ"ק (ע.) אין שמחה בלא
 אכילה כו'] זממס שואבין רוח"ק כמ"ש
 צירוש' דהחליל דדעת היינו רוח"ק כדפירש"י
 פ' תשא. והוא אחר חכמה וצנייה דדעת
 המחבר כעודע. וכן חג הסוכות הג' לרגלים.
 ולכך צבי' אז לריך זימון דמפורש בברכות

(גוה.) דהיינו גדלו וגו' יחדיו שלזה לריך
הכנה וזמון להתכלל יחד הגפשות. וכן בזמך
שופר דר"ה שקודם סוכות הוא הזמון כמ"ש
הקדמונים דרומז עורו ישינים כו' והכנה
לחבור ויחוד הקליות ע"י חג הסוכות. וכן
החדוד מחבר דוגמת העקידה דאי' בזהר
(ח"א קיט ב) דאז נתכללו יחד אברהם וילחק
כמ"ש עתה ידעתי כי ירא וגו' והיינו דמחוי
ר"ח כגון אגא ור"ש כו' כמ"ש בעירובין
(סו.) דהם ב' הפכים ר"ח חריף ור"ש
סיני וכל חד מרתע מחברי' זהו היראה וע"י
החדוד נדברו יראי. ה' ונתחברו ונתכללו
ב' הקלות ולכך מוזמנין והוא בכלל שבת
הקודם בנת' [וכמו במימרות שלפניהם שם
ע"י הארון נראין כעשרה יעו"ש דבלא"ה
תמוה] והיינו דלכך לריך יראה וכידוע דבינה
מינה דינין מחערין. כי כל חדוש יש יראה
שמא ח"ו הוא שוא וכמ"ש בהקדמת הזהר
(ה א) דלכן אין לחדש דבר שלא שמע מרבו.
ולכן התנו (שבת סג.) במחדדין שיהי' לשמה
ובעטה אז מלליחין דגם במחלוקתן אלו ואלו
דברי אלהים חיים. והוא יחוד כמחלוקת
שמאי והלל סופה להתקיים שאינו כוז ודבר
הפוסק ככל ריב ומדנים יפריד אחים. ולכך
בינה ליבא ששם היראה כמ"ש בזומא (עב:)
ע"פ ולב אין ועושה חדשות בעל מלחמות
כנודע. משא"כ שבת הוא מנוחה דזהו
כשעוסין לשמה אז אח והב בסופה ומתייחדין
יחד ומזמנין ואז עולין לגדולה כמ"ש (שבת סס)
דהיינו שזוכין לתלמידים שזוהו מדרגת הדעת
המחבר כמו ילחק ע"י העקידה נודמנה לו
רבקה להוליד יעקב המחבר [ע"י זוהר שמות

י"ד סע"ב דאבות הם חב"ד :

[קפ"ו] **הדר"ת** הם עוז לאדם כמ"ש והחכמה
 תצו וגו' ואיזה גבור הכונה
 כו' שעי"ז מתגבר על יצרו כמ"ש (קידושין ל':)
 משכה לבהגו"ד וכמ"ש בראתי ילה"ר בראתי
 תורה כו' שזה אלמלא הקב"ה עוזרו כו'
 והעוז והסייעתא הוא ע"י ד"ת שמאיר לו.
 והסייעתא לד"ת הוא רב וחכמים ותלמידים
 ואנו מבקשים וחננו מאתך חכמה בינה ודעת
 שהם ג' הגו' כנ"ל אות קפ"ו יהי' מאתך
 בלא סיוע בכ"א וכד"ש (בר"ר פי' ס"א)
 באאע"ה רב לא הי' לו כו' וכמ"ש כי ה'
 יתן חכמה מפיו וגו'. וע"ז ניתנה תורה
 לישראל שהיא תהי' הרב והחבר וכמו שפירש"י
 אבות על קנה לך חבר י"א ספרים. ובאמת
 הספרים הם רבותיו וכמ"ש בשבו"י ח"ב
 מהאי טעמא להיות כמורה בפני רבו כשיכול
 להסתכל בספר. רק זהו בהתחלה ואח"כ
 כשמחדש חדושין על ידם נעשו מדריגת חבר.
 ח"ש בשהש"ר (כו"פ ג) לא זו מחבבה עד
 שקראה בתי כו' אחותי כו' אמי כו' ואמי
 היינו מדרגת תלמיד והיינו דלבסוף נעשית
 תורתו וכאלו הוא המוליד הד"ת עלנוה שניתן
 למשה מסיני כי ממש פנים חדשות בלו
 לכאן. כמו ד"מ ע"י פי' רז"ל בכתובים
 ודאי הם נקראים בונה של תורה וזהו ע"י
 ספרים שחברו הם ללמד חדשות לאחרים
 ואורייתא וקוב"ה חד לכך לא זו מחבבה עד
 שקראה אמי שהם הולידו שורש התורה
 והחכמה בעולם. והיינו באתערותא דלתתא
 בחשק עלום הקודם שזהו בתחלה כנ"ל אות

קפ"ד נקרא בתי . ואח"כ שבא התערוחא
 דלעילא לסיוע ומחדש לו חדושין ונולד היראה
 כנ"ל אז נקרא אחותי ואז הם מתייחדים
 וכמ"ס בזהר ע"פ אמנם אחותי וגוי ותהי
 לי לאשה . והיינו ע"י ההכרה שהחדושין הם
 מהש"י שזהו ענוה ולשמה שזכיר שאין לו
 מוגרמי כלום אז מלתיחין ועולה לגדולה להיות
 נקרא אחי כמשפט אחר הברכה וההכרה
 שאכל מהש"י אז הש"י אומר שהכל שלו גם
 האתערוחא דלעילא הוא משלו כטעם חנו
 עוז [היינו ד"ת כנ"ל] לאלהים כי ע"י
 התערוחא דלתתא שלו הוא שטולד זה :

[קפת] י' מדרגות בחברים כמ"ס (שבת סג .)
 מחדדים וטחים ומקשיבין ומדגילין
 והיא הפחותה כדמסיים עלה והוא ידיעי
 והוא דלית להו כו' ולכך נקרא מדגילים
 לפירש"י שאין בידם אלא האסיפה לבד
 וכענין אגרא דפרקא ריהטא ודכלה דוחקא
 שפירש"י בברכות (ו :) לפי שאין מבייב
 ע"ס . וכן בכלה מפני רבוי העם אין עומדים
 על צורי ולא קשה קו' חוס' דע"ז (כב :)
 ע"ס דרק בשביל האסיפה לבד ג"כ הקב"ה
 אוהבן הואיל ולית להו רב ויודעים עכ"פ
 לורחא דשמעתא פי' לורה הוא החשיבות כמו
 אנשים הללו בעלי לורה במ"ק (ט .) . והיינו
 ע"י ידיעת שורש הדבר כפירש"י שזהו כמו
 לורה לחומר שהוא הידיעה בפרטות . ובאלו
 לא אמר אס אין עושין כן כו' שיעשו ח"ו .
 מאחר שאין יודעין כ"כ רק אסיפתן הוא
 כדיבות יותר מן הראוי וזה מוליד אהבה
 [כמים הפנים וגו'] . ומקשיבין היינו שכל א'

יודע חכמה וחבירו מקבל ממנו מה שהוא
 יודע דהקשבה פי' קבלה משא"כ שמי'עה .
 אבל אין חדושין דהיינו בינה נולד ביניהם
 רק ע"ד שאמר ר"ח בב"מ (פה :) עבדנא
 דלא תשחכח כו' שכ"א יגמר לחבירו סדרו
 וזהו הקב"ה שומע כו' שמהקיים בידיהם שזה
 פי' שמי'עת הקב"ה לקולן . כי אלל הש"י
 לא שייך זמן לומר שאז שמע ואח"כ נסתלקה
 השמי'עה רק שהוא שומע לעולם . והיינו כי
 קולן קבוע וקיימא כמ"ש בזהר (ח"ג קסח ב)
 דקלין דאורייתא וללוחא לא אחאבדו לעלמין
 והיינו דלא תשחכח . ובאלו חס אין עושין כו'
 שמחוייבין בכך מאחר שבירן לקיים השכינה
 דהייט שלא תשחכח אוהו קול שהקב"ה שומעו
 תמיד וח"ו להיפך גורם כו' . וכל זה עדיין
 מדרגת בני שאין חדושין ביניהם וא"ל ליראה
 רק לאהבה וכן הקב"ה אוהבן ושומען . וב'
 האחרים הם כשמחדשין ד"ת ואז נקרא יראי
 ה' והם ב' מדרגות דנועם וחובלין הנדרש
 בטהדרין (כד .) על ח"ח דא"י ובבל .
 והטחין זה נועם ואלו שניהם נקראו יראי ה'
 שאינם ב' הפכים והקב"ה מקשיב פי' מקבל
 מה שהם גוזרים דזה נקרא אחותי שחידושים
 שלהם מקובלים ומוסכמים למעלה ובתנאי
 שיהיו שניהם יראי ה' . ועיקר הרב'לת תורה
 היתה בבבל כדאי' בכחובות (קו .) כי רבוי
 התלמידים הוא ע"י הפלפול והחדוד שהוא
 ע"י המחלוקת וההפכין וזהו המחודד עי"ז
 שולין לגדולה דהיינו העמדת תלמידים . כי
 ב' הפכים ע"כ לריכין לאמלעי ודעת המחבר
 וזה נקרא והדרך וכד"ש (שבת קמה :) שת"ח
 שבבבל עושין ליין ופרחים לתורה . ובזוהר

גקרא פלפול התלמוד קשוט' כלה שזכו ההדר
 באמת ולכך ח"ח שבבבל מזויינין כדאי' (שם)
 ופי' שאינן בני מקומן שהחדוד מוליאו ממקומו .
 כי טחין בישוב הדעת הר"ז עד"ש (מגילה יב :)
 שאין מואב וגוי' ובגולה וגז' דיחבי בדוכתייהו
 אבל החדוד מרחיב הדרוש ומרחיקו ממקומו
 ועי"ז מזויינין וזה גורם לגסות הרוח ולשלא
 לשמה דהיינו ע"מ שיקראטו רבי כדאי'
 בנדרים (סב .) ולכן א' בקדושין (מט :)
 דגסות לבבל נחית לכן החט בזה על דבר
 אמת ועטה נדק . ואז זוכין לימין התורה
 שזו מדרגה אחרונה ותכלית התורה עד
 שעולה לגדולה . וכל אלו ד' מדרגות הם בכל
 תלמיד מן עת דלית לי' רבה במחא שנפטר
 הרב ומתחבר לחבירים עד שעולה לגדולה :
 [קפט] ב' מיני השגות אלהות יש . א' מד
 הבריאה מכיר שיש בורא וזה
 נקרא מעשה בראשית . ב' מד ההנהגה וזה
 נקרא מעשה מרכבה איך הש"י רוכב על
 הברואים . והם ב' מדרגות דראי' וידיעה
 של אבות ומשרע"ה הנז' בזהר וארא כ"ג א'
 ע"ש שהאבות השיגו מד הברואים כמשא"ל
 (בר"ר ר"פ לך) באברהם אע"ה ראה בירה
 דולקת כו' והיא נקראת ראי' דאחגליא ולכן
 נזכר אותו שם אללם שם בכחוב המורה
 שאמר לעולמו די כדרז"ל (חגיגה יב .) ופי'
 הרבי ר' בונם זל"ל שיש די בבריאה ו להכיר
 אלהותו ית' על ידו [ואותו שם מועיל ג"כ
 לבנים כטדע כי זה מד הבריאה כי לא תיהו
 בראה . וכן תואר אב הוא שם טפל לבן וזו
 השגת אבות העולם אבל תואר רב טפל
 לתלמיד וזה השגת משה רבן של ישראל] .

גדיעה הוא בהנהגה כמ"ש הודיעני נא את דרכיך ולא אתגליא כמ"ש וחננתי את אשר וגו' ולא הודיעו רק ידע דשמו הוי' הוה ומהוה הכל והי' הוה ויהי' דהייט כמו עד שלא נברא העולם כן עכשיו דזה א"א להיות מחשבה תפיכה . וזהו הדעת מדרגת משרע"ה שהוא כולל כל נפשות הת"ח מישראל וא"א להשגה ו' אלא מי שהוא ת"ח . אבל השגת הראי' של האבות שהם כוללים כל הנפשות כולם מישראל זה אפשר לכל א' אף שאיט ת"ח להשיג . שהשגה ו' מוטבע בו מאבותיו מלד שהוא זרע אברהם יצחק ויעקב [ודור המדבר שנקרא דור דעה רחמה שפחה על היס מה שלא ראה יחזקאל דהייט מעשה מרכבה שהיו כולם מוכנים לדיעה ולג' מדרגת הדעת דמשרע"ה הפרנס הכוללן] וגם לת"ח בעתות ההעלם יוכל להתחזק עכ"פ בהשגה ו' שמורשה לו מהאבות וכד"ש הרמב"מ בה' יסה"ח (רפ"ב) כינד הדרך לאהבה ויראה כשישים האדם אל לבו כו' ע"ש :

[קצ] **העין** והלב הם סרסורי הענינה כנו"ש צירוש' דברכות (פ"א ה"ה) וכן סרסורים לטוב כמ"ש שם אס את יהיב עינא ולבא לי אגא כו' והם צ' מדרגות דראי' וידיעה הנ"ל אות קפ"ע . ועו"א שלח אורך ואמתך המה וגו' דעיקר הראי' הוא האור . והם מדרגת יעקב ויוסף אמת ליעקב ואור זרוע לנדיק ולכן א' ביוסף (ברטת כ .) עין שלא כו' אין עין הרע כו' והוא אמר בשבטים נותנין עיניהם כו' וסבור דבוריינא דעינא בלבא כדאי' (ע"ז כח :) וכן אמרו (חטנית כד .) כלה שעיניה כו' כל גופה כו' .

הך באמת העיקר הלב כמ"ש מכל משמר וגו'
הנלאות חיים שבו. עיקר החיות והדביקות
באלהים חיים וזוהי יעקב אע"ה מנחתו
שלימה וכולו זרע אמה. ובלשון חכמים עין
יפה ועין טובה ר"ל נדיבות הלב ושאינו
זוקא וכן בלשון הכתוב טוב עין וגו' כי נחן
וגו'. וההיפוך עין רע ובלשון הכתוב רע עין
זוהי החסרון הוא בזרעא דיוסף דייקא כמ"ש
אפרים לא יקנה וגו' כי שורש יוסף ירא חטא
שזוהי שמירת העין והוא אחריות ראיה כמעט
מחוי להו יחזק הקב"ה בעיניהו (שבת פט:)
שזה מכח יחזק וממדתו. והנדיבות הוא
ממדת האהבה חסד לאברהם שהוא ממש
ההיפך וא"כ הדרכא הם עיניהם יפות ובעלי
עין טובה יותר ממנו :

[קצא] **דרך** הרץ גם הגוים זאורים ויותר
מישראל כי כבוד אב ואם זהו

ממדת ד"ה וכמ"ש (קידושין לא.) כיון ששמעו
כבוד הודו או"ה לדברות. ואז"ל (בר"ר פ' סה)
דעשו גוהר בו הרבה וארשב"ג אני כו' ולא
הנעתי כו'. רק באמת אין זה דרך הרץ
כלל כי עיקר הד"ה היינו ההכרה בכל עניני
הארץ שהכל מהש"י וכמ"ש בצרכות (כב.).
על צרהנו"ז ע"ה"ן ר"י כהלכות ד"ה וברהמ"ז
היינו ההכרה שהש"י מכין מזון לכל הי
וצור הוא שאיטו בד"ה היינו כמו שדה צורה
ולא שדה אשר ברכו ה' דהיינו חקל חבוטין
קדישין דהוא מדת כנס"י שיש בה זריעת
הש"י שאפי' ריקנין שבה מלאים מצות.
והכרה בדרך הרץ וישוב העולם באמונה
שלימה שהכל מהש"י וזה נקרא עם הארץ
שהוא מכלל הארץ הידועה ועוסק בד"ה.

אבל ד"א דאומות עכו"ם שאינו מלך ההכרה
 דלה' הארץ ומלוואה אין זה ד"א כלל .
 ונראה דלכן במכות ערוכ נא' והפליתי וכן
 בדבר והפלה ובשאר נוכות לא מזכר כלל
 ובברד נא' כהם שבגושן לא ה' בלא והפלה .
 די"ל ערוכ נגד כבוד בדברות שהוא מדה
 ד"א והש"י מפלה ומברר שאומות עכו"ם
 אין בד"א כלל כמו ישראל . ואמרו בשבת
 (קנא :) אין חי' רעה כו' נדמה כבהמה .
 ומי שהוא בד"א יש לו נורח אדם משא"כ
 בור הינו מן הישוב ונדמה כבהמה ע"ז בא
 מכת ערוכ . ולכן נא' בו כי אני ה' בקרב
 הארץ שזה המיות מדה ד"א שבהנהגת
 הארץ אני ה' כ"ל [וי"ל בקרב כי בקרבים
 הוא הנהגת ד"א ועוד דע"י מאכלות אסורות
 נדמה לבהמה כמ"ש בזהר (ח"ב קנה ב)
 על כבודגלר . ודיאלל שלא נחאלל בפת בג
 וגו' ניולל מאריות] ודבר נגד לא תרלח מדה
 כנגד מדה [ושחין נגד לא תנאף לפי שהיו
 מיפין עלמן וכד"ש וספח וגו'] וידוע דלא
 תרלח ולא תנאף ב' הפכים ומלרים שגיפי
 זמה אבל הם בכלל ישוב העולם וזהורים
 מלא תרלח וה"י גם בזה טענה לכן א' והפלה
 וגו' וזהו פלא כששניהם שוים בזה ואינו ניכר
 לעין אדם רק הש"י הוא המבדיל מלך
 הנסתרות שזה מזהר בשביל כבוד שמים לבד
 אבל זה מלך אהבתו העולם וחפץ בישוב
 הארץ ואינו מכיר שהש"י ברא הארץ אין זה

קרוי בד"א כלל :

[קצב] ע"י התחווה מסתלק היראה וכמ"ש
 בטבילת ב"ק בצרכות (כב.)
 משום דר"ת נריך באימה ביראה כו' והתיקון

לזה טבילה במים שרומזים למדת החסד
 והאהבת הש"י שבאמת מהו תאוהן של ישראל
 הקב"ה כי התאוה והאהבה הם היפוך היראה
 כי הם ב' הפכים רק בעבודת הש"י הם
 מתייחדים. וע"ז רומז בטבילה כי כל כונה
 שבלב שיוצאת לפועל במעשה היא מתחזקת
 והמעשה במים שמקנחים באמת הלכלוך ג"כ
 ושימר מצות חכמים לטבול וכמ"ס (שם) גדר
 גדול כו' ריקה כו' שזה גידר בפני התאוה
 שצוה תאוה כשאין לו מים לטבול ונמצא
 תאוה רק כרצון הש"י ואז הוא א' עם
 היראה. וחז"ל סדרו דיני טבילת קרי לענין
 ק"ש ותפלה ביחוד שבהם עיקרי היראה כמ"ס
 בצרכות (ט:) ע"פ ייראוך עם שמש .
 ובמרגיל שהתאוה מוננו לריך טבילה דהיינו
 ג"כ התעוררות ממש שהוא נכנס לתוך המים
 ומתשיך ומשעבד כחיותו למעלה. ולכך לריך
 מ' סאה מים שכל גופו עולה כי התאוה
 שבלב מעורר כל הגוף עד שכלי המעשה
 גומרין. אבל לאונסו שגראה שמלמעלה
 הכניסו התאוה בלבו בשינה שלא מדעתו די
 ג"כ בנפילה ט' קבין שהמים מפלים עליו
 דהיינו באחצרותא דלעילא לבד שעלה בלבו
 חיזה אחצרותא לאהבת הש"י עד שנספכת
 ע"פ כל חלל הלב אע"פ שאינו מעמיק בה
 להיות כל גופו עולה [ויטו"ס חילוק בין חולה
 לבריח דהיינו בין ת"ח לע"ה ומשם בארה
 רצון לאונסו אלא בע"ה ולא בת"ח למוסקנא
 דרבא]. ובטלוח לריב"ב דאמר הלא כה
 דברי כאש כו' פי' שד"ת שורפין כל תאות
 רשע. וגם א' בצרכות (טו' רע"א) מקיש
 אהלים לנחלים טו' והם עונן דוגמת טבילה :

[קצנ] גַּם בְּדָת שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֵה כַּמֶּשֶׁת הַחוּסִי
 בְּבִרְכּוֹת (ל :) גְּבִי כְדֹאֲשַׁכְחֵן בְּסִינִי [וּמִיָּהָר
 אֲנִי שְׁמַעְתִּי דְבַסִּינִי הִי' דְּבוֹר מִמֶּשׁ דְּוִידְבֵּר
 ה' וְגו' הִינֵנּוּ ע"י ה' מוֹלְאוֹת הַפֶּה דְּבִנֵּי
 יִשְׂרָאֵל חֵה בְרִיר וְאַמַּת דְּכָל נְבוֹאָה הִינֵנוּ ע"י
 קוֹל הַאֲבִיחַ עֲלָמוּ וְכַמֶּשֶׁת (שֶׁסּ מַה .) בְּקוֹלוֹ
 שֶׁל מֶשֶׁה וְאִזּוּ הָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל מִדְּרַגְתָּ כְּבוֹאָה
 שְׁשַׁמְעוּ דְּבַר ה' כְּנוֹדַע וְהִינֵנוּ ע"י דְּבוֹרַס]
 וְלָרִיךְ לְזֶה אֵימָה וִירָאָה [דַּע"ז הוּא לֹוֹךְ
 הַטְּבִילָה לְב"ק] כְּמוֹ בְּמִדְּבַר בְּעֲלָמוּ מִשְׁא"כ
 בְּמַהֲרָה בְּדָת בְּפ"ע הַגִּס דְּקִי"ל הַרְהוֹר
 כְּדְבוֹר מ"מ הִינֵן לָרִיךְ אֵימָה וִירָאָה כ"כ יַעו"ש
 בַּחוּסִי דְּבַעַל קְרִי מוֹתֵר . וְהִינֵנוּ דְּהִירָאָה
 לְדָתִים הִינֵנוּ שְׁמֵחַ הוּא מִדְּבַר מַה שְׁאִינוּ רָאוּ
 וּבְלֵב מוֹתֵר הַכֹּל . וּמִלֵּינוּ דוֹד הַמַּע"ה אָמַר
 אֲשֶׁרִי חִבְחַר וְגו' עַל אֲהַרֵּן (כַּמֶּשֶׁת בְּמִדְּב"ר
 פ' ג) וְהִי' חוֹמוֹד וּמַתְאָוָה לְהַקְרִיב קִרְבָּנוֹת
 אַע"פ שְׁכַבֵּר נֹא' וְהִזַּר הַקִּרְבַּ וְגו' [וְשַׁמַּעְתִּי
 דוֹכָה לְמִילּוֹי תְּשׁוּקָתוֹ בְּאֲכִילַת לֶחֶם הַפְּנִים
 שְׁאֵכַל לְפִיקוֹת נַפְשׁ וְדְבִירוֹרִין שְׁלוֹ הִי' עוֹזִי
 שְׁבִיקֶשׁ לְהַקְטִיר כִּי הַמַּלְכִים מַעֲזוּי וְאֵילֶךְ הֵם
 הַבִּירוֹרִים שֶׁל הַמַּלְכִים מִדּוֹד וְאֵילֶךְ . כָּל א'
 מְבַרֵּר הַמַּעֲלָלִים שֶׁל זֶה מַה שַּׁעֲשֵׂה שְׁלֵא
 בְּמַחְכוּן . וְיוֹתֵם שְׁהִי' בִּירוֹר שְׁלֵמָה הַמַּע"ה
 נֹא' רַק לֹא בֹא וְגו' שְׁלֵא הִי' בּוֹ שׁוֹס חֲסָרוֹן .
 כִּי כָּל מַעֲלָלֵי שְׁלֵמָה הַמַּע"ה קוֹדֵשׁ קוֹדְשִׁים
 וְזֶה עֲלָמוּ חֲסָרוֹן שְׁאִין לוֹ חֲסָרוֹן וְאֲכ"מ] רַק
 מ"מ בְּלֵב רִשְׁאִי לְחַשׁוֹק וְכֵן כָּל חֲמִידוֹ
 דְּאִוְרִייתָא בְּהַחֲפָשְׁטוֹת כְּרַעוּטוֹ יִכּוֹל לְהַרְהֵר
 בְּלֵב בְּלִי שׁוֹס פַּחַד רַק לְהוֹצִיא מִן הַשְּׁפָה וְלַחֲוֹךְ
 לָרִיךְ בְּאֵימָה וִירָאָה . [וַע"ש בְּגַמ' דְּכַשְׁאֲדַם
 בְּצְבוֹר הַעוֹסְקִים בְּחוֹרָה יֵשׁ לוֹ ג"כ לְהַרְהֵר

עזה שלא יהיו כל הלבור עוסקין והוא יושב בטל
 ודוקא בדבר שהלבור עוסקין כי יש למחשבותיו
 והרהוריו חבור עם הלבור וכשמעסק בדבר
 שהן עוסקין אז מתעלן מחשבותיו ופרחין לעילא
 : בהדי תורתן של הלבור :

[קצד] ד' מדרגות בירוש' כמו בברכות (כב.)
 לענין טבילת קרי . אימה ויראה
 ורחם וזיעה . ב' הראשונות בלב אימה
 בהתחלה כד"ש ענין באימה ואומרים
 ביראה . עני' בכל מקום בקול ואמירה
 בלחישא (כמ"ס זח"צ פח ב) . כי בהתחלת
 הגעת פחד לאדם הוא לועק בקול ענות וזה
 קבלת עול מלכות שמים דק"ש . ואח"כ
 ההפלה בלחישא שהוא כעומד לפני המלך .
 ושניהם נקרא יראה כנ"ל אות קל"ב . והתפלה
 ביותר כדפירש"י בברכות כ"ה רע"א . והיינו
 אחר שמתבונן בפחד ה' שבא לו אז מחגברת
 היראה עד שכמעט אין יכול לדבר מרוב
 הפחד . וב' אחרונות באיברי המעשה ההתחלה
 רחם שאיברים רועדים . ואח"כ כשמתבונן
 יותר אז זיע שהוא מויע מרוב הפחד וכד"ש
 (חגיגה יג סע"ב) מויעתן של חיות נהר דיטור
 יוצא על ראש רשעים בגיהנם ע"ש . כי
 כשמגיע למדרגה זו דיראה עד שמגיע אז
 נהר של אש דיר"ש שלו שורף כל שורש
 התאות רעות שבלבו עזה נקרא ראש רשעים
 בגיהנם דעיקרו בתאות כדאי' בעירובין (יט.)
 שהכל יורדין על עסקי הגס וכו' . ולכן אמר
 הרז"ל כי הזיעה שע"י עסקי המנות הוא
 שיקון לקרי . והיינו כי המזיקים הן הם כחות
 התאוה שבחלל השמאלי שבלב והן נשרפין

ע"י זעה וז' היוצאה מחיות הקדושה שבאדם .
 וכשהזיעה בא לאדם ע"י יר"ש ודאי אין
 למעלה הימנה והוא היפך ממש לקרי כדאי'
 בגמ' שם . רק שזה יקר וקשה ועכ"פ קל
 הוא ע"י פעולת אדם במעשה המלות באיבריו .
 וכל פעולה מעשה המלות הרי זה קבלת עול
 מלות ועול מלכות שמים ויר"ש . וביותר
 במלות מלה שהוא היפך השאור שבניסה
 והתאוה . וכל מלה נותנת קדושה באדם כפי
 ענינה כמו שמברכין אשר קדשנו במלותיו
 וזונו . ומלה קדושה לסילוק השאור שבניסה
 מהלב דלכן נקרא בואר (ח"ב קפג ב)
 מיכלא דאסוהא כמושל (ירוש' שבת פ' י"ד
 ה"ג) כל חולי זה ינה"ר . לכך הזיעה שבאה
 על ידה מועלה ביותר להיות נעשה נהר
 דיגור לשרוף ולכלות כל שורש התלות רעה
 ורשע מן הלב :

[קצה] **יראה** היא מדת כנס"י כוודע .
 והיינו כי כל ישראל בעלי
 יר"ש ואף עם הארץ . רק הבור אין ירא
 חטא שהוא אינו בדרך ארץ וד"א דישראל
 היינו יר"ש . ולכך ד"א קדמה לתורה במ"ש
 כל שיראתו קודמת לחכמתו . ותורה היא
 מדת אמת ליעקב אין אמת אלא תורה .
 (ירושלמי ר"ה פ"ג ה' ח) וכל ישראל זרע
 יעקב אע"ה כי יש להם חלק בתורה כמ"ש
 מורשה קהלת יעקב אפי' העמי הארץ . כי
 בלא"ה אם אין חכמה אין יראה . והם מדה
 זכר ונקיבה שא"א לזה בלא זה להולדת
 הולד . והיראה היא המולדת מעשה המלות
 ולריך לה החכמה עכ"פ להזרעה ביראה .
 אלא שהוא בחשאי ובהעלם גדול אצל הע"ה .

אבל הת"ח שחורתן חומתן אמרו חכמים
 (שבת יא.) שאין מפסיקין לחפלה. הגם
 דאם אין יראה אין חכמה רק ידוע בזוהר
 (ח"ב לט ב) דבמקום שיש דבר ומוקבא ליה
 שבחא אלא לדכורא וגם הנוק' נקראת על
 שמו. וכן ה"ל הת"ח היראה נכללת בהתורה
 וכד"ש ברבי בצרכות (יג.): שבעת לימודו
 מעביר ידיו על עיניו [כי עיקר היראה
 בעלימה העינים מראות ברע. ולכן מדריגת
 יחזק הוא דמחוי הקב"ה בעיניהו כמ"ש
 בשבת (פט:) ומשום כי לא יראני וגו' בעיני
 בשר רק בעיני השכל לכך מעביר כו'] עד
 שלא הי' ניכר קבלת עומ"ש כלל שהיתה
 מובלעת חוץ התורה. וכן רש"י ודאי היה
 מהדר ואשמעתא שיש בה קבלת עומ"ש ועבודה
 שכלב כעומד לפני המלך. כי באמת הכל
 כלול בחורה כטעם אני בינה שהוא תשובה
 כטדע וזו עבודה שכלב היוהר גדולה דבינה
 לבא כטדע. ולי גבורה בכבישת הי"ר זהו
 ע"י יר"ש שכובשת תאות הי"ה"ר והכל
 בחורה ונקרא ע"ש הדכורא:

[קצו] ג' אהבות יש אהבת הקב"ה והתורה
 וישראל וכולם חד כידוע בזוהר
 דהא בלא הא לא סגי. ואהבת הש"י הוא
 הארץ כי אהבת ישראל לבד בלא הש"י הוא
 אהב לוותא ומברותא והוא דור הפלגה שג"כ
 אהבו חברותא. [ושמעתי דע"ז חיקן בושן
 שאילת שלום בשם שהוא אהב לוותא מאד
 ופחד שמא הוא אהבת לוותא בזולת הש"י
 ולכך הי' פתיחת לוותא שלו ושאילת שלום
 שלו בשם לומר שרונה רק לוותא לכבוד

שמים]. ואהבת תורה בלא הש"י היינו אהבת
 החכמה בלבד זהו דור המבול שא' בזהר
 (ח"ג רטו ב) שהי' ראוי אז מתן תורה דהמה
 אהבו תורה וחכמה מאד [וזה טעם בני
 האלהים אל בנות האדם דידוע נוקבא הוא
 החשק ודכורא המילוי. ומלאכים יש להם
 חכמה והשגה רק שאין להם ילד"ר ותשוקה
 כמ"ש במדה"ג (זח"א קלח ה) דגם חשק
 לד"ת לריך יל"ר. ואדם יש לו חשק רק
 שאין לו השגה והו' נתחברו ואכ"מ] רק בזולת
 הש"י מזה נמשך זנות. ובני ישראל זרע
 אברהם אהבי כבר מלידה מבטן קבוע בהם
 אהבת הש"י שהוא השורש נגד מדה הכתר
 שאינו בתפיסת אדם. וחכמה ובינה הם
 אהבת התורה וישראל דבינה לבא ושם עיקר
 אהבת מצירים כמ"ש כן לב האדם לאדם
 [וכל מדה קומה שלימה ואלו הם הג' ראשונות
 שבמדת החסד והח"כ ז' תחתונות הם
 התפשטותם בכחות]. והם כחות נפש ריה
 נשמה כי חבור ישראל זה לזה הוא מזד
 הנפש. וחבורו לתורה מזד הרוח. ולהש"י
 מזד הנשמה שמתחת כסה"כ ולכן אמרו נשמה
 שנתת בי עהורה דשם אין שיך קלקול כי
 הוא חלק אלוה. ואהבת הש"י אין ניוזת
 כלל ולכן אמרו (מ"ר איכה ריש פתי')
 הלואי הוהי עזבו ואת תורתנו לו' דאוהו
 כביכול א"א לבני' לעזוב כענין בחמה שפוכה
 אמולך עליכם. כי גם אם מגדיל עבירות
 להכעיס אין שורש אהבת הש"י שהוא נגד
 מדת הכתר שהוא שורש הנעלם דמתחבבה
 שם לא ניתק כלל דאע"פ שחטא ישראל הוא.
 (כמ"ש סנהדרין מד.) וחורבן א"י הי' על

עוצם תורתו אבל ע"י אהבת התורה המזוהר
 שבה כו' מביא לאהבת הש"י הגעלמות שחבוא
 לידי גלוי . וחורבן ב' ה"י ע"י שנאח חגס
 דהיינו העדר אהבת ישראל . ובהדב"א רבה
 (פ' יד) דרכן של בני"א לומר אהבת תורה
 קודמת כו' ואני אומר כו' . והוא עד"ש
 (מכות כב :) כמה טפשי אינשי דקיימי מקמי
 ס"ח ולא מקמי גברא רבא דאלל בני"א ס"ח
 חשובה כי כך הוא מלך בני"א אהבת התורה
 נריך להקדים להכניס בלב . וכן ה"י מתן
 תורה ואח"כ בניסה לארץ . וכן העיבה כזה
 הכדר . הך מלך הש"י ראשית הבואה היינו
 הפרי והתבואה שרנה להכניס בזריעת העולם
 הם נפשות דישראל והם כוללים כל התורה
 כולה . רק שאלל הוא סהום והתורה הוא
 פירוש ע"ז . וכן מי שהגיע לשלימות . אהבת
 ישראל קודמת שהם העיקר ושורש התורה .
 ואח"כ הוא התורה לפרש ולהבין המשפטים
 הגנוזים בכל נפש פרטי מישראל :

[קצו] ג' מדרגות אהבת הש"י בכל לבבך
 היינו כל החשוקות וחמדות שבלב
 ואח"ל (ברכות נר .) בב' ינריך פי' בין
 בצרכי הגוף בין לפניני עוה"ב הכל לא יהיה
 לאהבת עצמו רק לאהבת הש"י וזה בכלל
 החשוקות שלו . ואח"כ בכל נפשך היינו
 בדברים שנפשו מקושרת בהם ממש . וכענין
 נפשי יצאה בדברו מפני גודל קישור החשוקה
 המגיע עד כלות הנפש ממש . וכד"ש (מד"ת
 ויקרא ה) ע"פ ונפש כי הקריב דעני נפשו
 הוא מקריב שנפשו מקושרת בלוחו דבר
 מועט . וכן נקרא חפלת העני נפש וכמ"ש

בחנה ואשפוך את נפשי שתשוקתה לבן בן
 כל נפשה קצורה בתשוקה זו . ולריך שיהי'
 כל נפשו מקושר בתשוקת אהבת הש"י כענין
 במעמד הר סיני מדבור א' ילחה נשמתם
 (שבת פח:). והוא נקרא דביקות כאשר ממש
 מנוי נפשו קשור ודבוק בזה . והוא תפילין
 שפי" דביקות ונקרא חיותו בצרכות (כד .)
 ע"פ והיו חייד תלואים . כי הדביקה היינו
 שמתם כל חיותו תלוי בזה . וב' הלו עדיין
 הוא ביד עבודת האדם והשתדלותו להשיג
 לזה ולכך בפ' והי' א"ש שאמר ולעבדו מוכר
 רק ב' אלה משא"כ בכל מאריך חינו ביד
 עבודת האדם רק מסייעתא דשמיא דפי'
 שכל רטשו וקניט יהי' קבוע אהבת הש"י
 ולא קאי אהשוקתו ומדתו לרכוש שזה בכלל
 בכל לבבך . רק שכל הרטוש עלמו בידוע
 כי הרטוש שייך לאדם וכ"כ יהי' האדם כולו
 מחולא מאהבת הש"י בכל מעשיו עד שממילא
 גם בכל קניניו שהם ההתפשטות שלו יהי'
 ג"כ מחולאים מאהבתו ית' כענין חמורו של
 ר' פנחס בן יאיר דנחמרא אנפשה לאכול
 חיבור (כמ"ש ב"ר פ' ס). וזו בצע"ח
 ומסתמא ה"ה בדוממים כענין אבן מקיר
 חושק לעת"ל כשירצה לעשות חיבור כמשאזיל
 (שוח"ט תהלים מז' עג). וזה ענין שבינת
 בליו ביום השבת שאז כולו לה' גם כל קניניו .
 וכענין לאן יעקב אע"ה שאז"ל (ב"ר סו"פ עג)
 שהי' לו ס' רבוא עדרים דמן השחיות
 המספר מבוחר דהן עלמן ס' רבוא נפשות
 ישראל . וא"כ בודתי אהבת הש"י קבוע גם
 בהם . ואמרו בזהר (ח"א קסב סע"א)
 רכונת יעקב במקלות הוא ענין התפילין

דהיינו התקשרות ודביקות מלוי נפשו להש"י כנ"ל. ומדת יפקב הוא עד בכל מאורך לקשר ר"כ כל מלוי גפשו עד שגם הקנינים השייכים לו כולן יהיו בכלל ההתקשרות זה וזו לא גאמר זה בפי יהיה אם שמוע שהיא בלשון צבים דדבר זה אינו אלא ליחידים שזכו בה אבל א"א מדריגה זו לרבים אלא לצחיד כשישפוך רוחו על כל בשר כפיין משה רבינו ע"ה שלא שלמו שוגאים במעשה ידיו כי קניניו ופעולותיו השייכים לו אפי' בדוממים קבועה בהם קדושה דקביע וקיימא שא"א לינתק כלל ור"י אמר בסנהדרין (לח:): איתיב בצולא דכופיתא דחמרי'. וכן אמרו בריש בכורות דמוליא מקדושתו כשמוכר החמור לעכו"ם ע"ש ברש"י ותוס' לחד פי' בזולת המלאכה דשבת. וליחיד הזוכה גב בדוממים כל קניניו הם כמו תשמישי מלוא וקדשי שמים ואהבת הש"י קבוע בהם שהם אוהבים לפרסם כבוד שמים. וכיוצא בו ער"ש (זה"ב כא א) דהר סיני דליג למשה כמחטא לאבן השואבת:

[קצח] ב"י ש'אוהב את התורה התורה אוהבתו ג"כ כמ"ש בפר' הלא חכמה תקרא. אני אוהבי אהב וגו' ומגלת לו כל סתריה ורזי התורה כמו החשוק לחשוק. וכן האוהב ישראל הן אוהבין אותו כמ"ש באהרן באטות אוהב את הצדקות ולכן נאמר בו ויבטו אגאי כל ב"י כדרז"ל (אדר"כ פי יב הבא ברש"י) וכמ"ש כמים הפנים וגו' ומגלין לו כל חידו הגנוזין בנפשות ישראל. וזה טעם ונשא אהרן את שמוה בנ"י וגו' כי השם הוא שורש כל חיות נפשו במקורה ומקום אילנותה

למעלה מעלה . וללב אהרן האוהב ישראל
גלויים סודות כל הנפשות בשרשן . ועי"ז
מתגלין לו כל הללי עלמא שהיו שואלין באורים
ותומים והאותיות בולטין פי' שיש בליטה בלב
להאוהב ישראל ע"י שמות בני ישראל לדעת
רצון הש"י . בהגהגת העולם דבר בעמו בכל
דור ודור . שט"ז מורין נפשות ישראל שבכל
דור [הכלולין במקורן שמות האבות ושבתים
החקוקים בלירוף תיבות שבטי ישורון (כמ"ש
יומא עג :) שהם אותיות ההמשכה להמשיך
כחן בורטן שטיקר ההמשכה ע"י אות הט'
בטעם אמרו לדיק כי טוב שלא נמצא ככולן .
וכן אות הגד"י לא נמצא אלא באבות שהם
התחלת ההמשכה ואכ"מ] והתורה היא לימוד
דרך כלל אבל בפרט בעמו באותו זמן וגפש
ומקום זהו בבני יששכר יודעי בינה לעתים
שנמשך מן הבינה שבלב ששם הוא הרחמנות
והאהבה לבריות . משא"כ החכמה הוא אהבה
התורה זהו בלוי ביחוד ש"א ממנו נשרע"ה
ובכלל הכהנים והלוים הם השופטים כמ"ש
ובאח וגו' ובכ"מ . זא' ביומא (כו .) לורבא
מרבן דמורי מלוי או מיששכר וכ"א (בר"ר
פ' עב) ראשיהם מאתים ראשי סנהדראות
כי אין ממנין בסנהדרין זקן וסריס וכו'
(כמ"ש סנהדרין לו :) דלריך ג"כ אהבת
הבריות כדי לידע הדבר בעמו וזה זכה
יששכר ע"י דמריא ארצוי כדאי' בעינוזבין
(ק :) שזהו חוקף האהבה לבריות ובכח זה
נולד . משא"כ יהודה שנקרא ע"ש של הקב"ה
כמ"ש בכוטה (י :) כי אהבה הש"י קבוע בו
[וכמו ששמעתי כי מי ששונא הנבחר משבט
יהודה נק' שונא ה' וכן נקראו שונאי דוד

המע"ה משא"כ בשאר שבטים כל א' כפי
 מעלתו משבט יוסף השונאו נקרא שונא לדיק
 ומוגד שונא חס ומלוי שונא ישראל כך שמעתי
 ולכן נקראו ישראל על שמו (כמ"ש בר"ר
 פי' לח). וא' במגילה (יג.) כל הכופר בע"ז
 נקרא יהודי לכן אמרו שם ביומא דגס בו
 נא' יהודה מחוקקי רק דלא יוסיק כו' דודאי
 המשפט מודה כנגד מדה הש"י מגלה לו
 סתריו אלא דזה אינו אליבא דהלכתא פי'
 לשון הלכה היינו מלשון הכתוב זה הדרך
 לכו בו. ולענין הנהגת העולם אמרו בב"מ
 (נט:) לא בשמים הוא ואין משגיחין בב"ק
 (ושם פו.) נחלקו במוחבתא דרקיב הקב"ה
 אומר כו' כי תושב"כ מן השמים נקרא חקה
 חקקתי גזירה גזרתי כו'. וכן הצריחה דהוא
 מעשה הקב"ה נקרא חוקות שמים וארץ וכן
 יהודה מחוקקי נחגלו לו חוקות הקב"ה וכד"ש
 בתוספתא הובא בתוס' חגיגה (ב:) על דוד
 ושלמה המע"ה אין למידין מתקוע. שהוא
 עשה שלא כהלכה בלא שום טעם רק מפני
 שרצה בכך וסמך על מה שהוא רוצה כך
 הוא חמיתות רצון הש"י ואין בו עבירה.
 ואע"פ שאין בו שום טעם כי אין טעם
 לרצון וכמ"ש כל השר שאלו עיני לא אללתי
 וגו' אף להפר תורה הגם שלא ידע טעם
 שיש בו עת לעשות לה' רק חוקה וכהלכתא
 הלכה למשה מסיני בלא טעמא זה אינו
 מחקנא והלכתא להנהגת העולם ולכן אמרו
 (ר"ה כא סע"ב) בקש שלמה המע"ה לדון
 בלא עדים והחראה. וכטעם וישב על כסא ה'
 והרי על כסא ה' יושב הקב"ה. רק האהבה
 הוא הדביקות באותו דבר. ומי שאוהב התורה

וישראל דבוק בהם ומי שאהב הקב"ה ש"ו
 יסד שלמה המע"ה כל ספר שה"ש הרי דבוק
 בו עד כניכול והו' לבשר אחד :

[קצם] **הברת** האהבה הוא בנ' דברים
 שאז"ל (עירובין סה :) :

שארם ניכר . צביטו נגד בכל מאורך והוא
 ד' יעקב אע"ה כמשאז"ל (ברכות סא :) יש
 לך אדם שמונו כו' לכך נאמר בכל מאורך .
 ובחולין (לא .) למדו מיעקב אע"ה דמונו
 חביב מגופו [וזה נגד אהבת ישראל שהוא
 בממונו ויעקב אע"ה אהב ישראל] . ובכוסו
 נגד בכל לבבך כמ"ש יין וחירוש יקח לב .
 ונסיון הלב הוא כאשר הוא בלתי מיושב ואם
 כבר מומלא כל חללו מעבר לעבר באהבת
 הש"י באמת . גם כשנכנס יין ילא סוד ה'
 הגנוז בו . וכל ענין הנסיונות הוא ע"י קיחת
 הלב כמו ששמעתי מענין אמלי' וכן מחזקי'
 שנא' בו (דה"ב ל"ב לא) עזבו האלהים
 לגוהו . ולכך אברהם אע"ה שהוא נגד בכל
 לבבך נחנסה בנסיונות . והוא עיקרו באהבת
 הש"י שהוא בכל לבבך כדרך שאמרו (סנהדרין
 קו :) רחמנא לבא בעי . ובכטכו זה טוגע
 עד הנפש כד"ש טורף נפשו באפו הוא נגד
 בכל נפשך אפי' נוטל נפשך דרגא די'לחק
 שמסר נפשו והוא עיקרו אהבת התורה כנודע
 בזוהר (ח"ג פ סע"ב) דאורייתא מסיטרא
 דגבורה . וכן שמעתי כי כל המלאות וחדושין
 של חכמה מסטרא די'לחק . ובתורה נא' כי
 ימות באוהל שממית עלמו והיינו בכל נפשך .
 ורנזא דרבנן טב בכל סיטרין כמ"ש בזהר
 (ח"ב קפב ב) והיינו כמ"ש בהענין (ד .)

דאורייתא דקמרתחא פי' כשהכעס הוא רק
 מה שהתורה מרתיחתו שעפ"י התורה ראוי
 לכעוס כענין הסנהדרין בדנו נפשות ואין
 ממנין בסנהדרין זקן וכו' (סנהדרין לו:) שהם
 היו מלאים רחמים באמת ומשתדלים למנוח
 זכות ע"פ התורה ורתיחתם רק מלד הכרח
 התורה זה נקרא רוגזא דרבנן האוהבי
 התורה באמת שגם בעת כעסו אינו אלא
 מלד התורה וזוכר ומשתדל ברחמים. והענינה
 בעת הכעס הוא אהבה בכל נפשך כד"ש
 עוה כמוח אהבה קשה כשאלו קנאה פי'
 שאהבה שכנגד הקנאה הוא קשה צמות
 והמתגבר באהבה כנגד. זהו בכל נפשך :

[ר] י"ג ג' מיניס באהבה אהבה זוטא
 ואהבה רבה נזכר בזוהר. פקודי
 רנ"ד ב'. ואהבה רבה ואהבת עולם נזכר
 בנוסח ברכה ק"ש בצרכות (יא:). והם
 באהבת הש"י לישראל וכן באהבתם להש"י
 כי מסתמא הם מקבילים מדה כנגד מדה.
 פי' אהבה זוטא היא הנקראת בלשון הכתוב
 אהבה מכוונת שאינה בהתגלות בלבד להיות
 בער כרשפי חש. שהחוכחת מנולה שמוכיח
 ללבד בהתגלות הלב ומייסרה על ריחוקא
 מהש"י שזהו מדת היראה טובה הימנה.
 הגם דאהבה גדול מיראה זהו כשהוא ג"כ
 בהתגלות והתלהבות בלב ונקרא אהבה רבה.
 אלא שזה רק מתנת הש"י ואינו ביד האדם
 בהשתדלותו כמו היראה בהתגלות שיכול לבוא
 ע"י החוכחת ללבד וכמ"ש (שם לג:) הכל
 בידי שמים חוץ מיר"ש. ואברהם אע"ה ראש
 המשתדלים וכה למדת האהבה שהוא מתנת

הש"י באמת בלא השתדלות. וינחם ראש
הנוגדים מקודשים מלידה נובטן והובטח טרם
לידתו שיהי' זרע ה' זכה למדת היראה שהוא
בהשתדלות האדם. כי כך מדתו ית' להראות
לכל אחד ההיפך למען ידע כי יד ה' עשהה
כל אלה. ובאמת כולם כלולים בכל רק אלל
ינחם היטה מדת האהבה מסותרת והיא
אהבה זוטא והיראה בחוקף. ומדת יעקב
אע"ה היא מדת אהבת עולם שהוא המצריח
מקלה אל הקלה ומדת האמת וקיים לפד
שאין לו בטול והפסק כעס (חעניית ה':)
יעקב אע"ה לא מח. כי כל חוקף אהבה
חינו אלל לשעה ואח"כ נעלם. וגם יש חילוק
לאדם כשהוא בשמחה וניחח אז גובר מדת
אהבה. ובזער וצרה נודת היראה ובאמת
לרץ לאהבה בין בטיבו בין בעקו כמ"ש
בהקדמת הזוהר (יב א). וזה נדרש בברכות
(נד.) מכלל מאידך שהוא נגד יעקב אע"ה
שהוא הי' כולל ב' המדות בכל זמן כד"ש
במדב"ה (סא"ר ר"פ ג) אני יראתי מתוך
שמחתי ושמחתי מתוך יראתי. ולכן אומרים
בערבית אהבת עולם נגד יעקב אע"ה שתיקן
תפלת ערבית והוא מדתו להיות גם בערב
ועת משכות הנרות האהבה בלתי ניתקת.
ובשחרית בוקר דאברהם שתיקן תפלת שחרית
אהבה רבה כמדתו כי באור היום המאיר
ובא ללבוש בני ישראל מתלהב הלב באהבה
רבה להש"י ומדה כנגד מדה אהבה רבה
אהבתו וגו'. וטסת גם בשחרית אהבת
עולם כמ"ד כן בברכות (יא:) כי אם עכשו
בגלות לריכין לעורר מדה זו של אהבת עולם
גם בעקו לעולם גם ביום. ומדת אהבה

רבה ועלמת שאלו עלית בלב בני ישראל
 גם הש"י לשומת כן הי' מהקיים מים רבים
 הם האומות לא יוכלו לכבות וגו' והיו נופלים
 תחת ישראל . רק שאהבה זו בהתלהבות
 הראוי ועלמת מיום שחרב ביהמ"ק ובטל אש
 המערכה שממט הי' הסייעתא לזמות אש
 התלהבות להש"י נפסק זו . ואע"פ שיארע
 לפעמים איט אלא דמיון ובהתגלות הלב ולא
 במעמקיו . וכענין ששמעתי על לא באש הי'
 כי לריך לזה מבחן ובירור עדיין אם הוא
 אמת גמור שאהבתו עזה כ"כ עד שיגיע
 למדרגת הדביקות ושיהי' הי' בקרבו ממש
 כמשפט האהבה בחשוקים :

[ראו] **מסירת** נפש בשביל אהבת הי' איט
 הנפש לבד כפשוטי אלא

גם הנשמה וכמ"ש בזהר תרומה קס"ג רע"א
 דכלל נפשך הייט נפש רוח נשמה [דלשון
 כל משמע לפחות על ג' דברים כמ"ש תוס'
 כתובות (ח.) . וכן בכל לבבך הם ג' כחות
 שבלב קנאה ותאוה וכבוד דהייט ב' החלולים
 שבלב ימין ושמאל וחבורס יחד . ובכל מחודך
 אי' בזהר שם דכמה זנין איטן בממון פי'
 כמ"ש (ירושלמי תרומות סו"פ ח) לבא בכיסא
 תליא . וכפי התחלקות יצרי הלב כך התחלקות
 חמדת הממון . יש שממוטו בשביל קנאה
 ונילוח ויש למילוי תאוה ויש להשיג כבוד על
 ידו] וכדרך שא' משרע"ה מחגי נח מספרך
 בשביל אהבת ישראל . ודוד המע"ה בקש
 לעבוד ע"ז כמ"ש בסנהדרין (קז.) כדי שלא
 יתחלל כו' דהייט בשביל אהבת הש"י .
 ומקושש לש"ש נחכין הייט בשביל אהבת
 החורה שיחגלה הלכה זו בעולם של חיוב

מיתה למחלל שבת (כמ"ש תוס' ב"ב ק"ט :
 בשם מדרש) הגם דהוא יענש וזכה ג"כ
 לבנות שנחלין בו (כמ"ש נדה לא סע"א)
 חכמניות דרשמות ונתגלה ג"כ על ידס פ'
 מחודשת מד"ת בנחלות . כמו ששמעתי ע"ן
 הירושה עקרו ירושת הכחות של האב לבן .
 וידוע נוקי הוא החשק וחסרון ודכורא המילוי
 ולכך הירושה לדכורא אך כשאין לו בן זה
 שלא הי' לו מילוי רק חוקק החשק לבד שזהו
 מסט' דטקבא אזו זה החלק גם הבנות
 יורשות . ומקושש שהי' לו החשק לתורה כ"כ
 הגם שלא נתגלה ההלכה אלא במיתתו נמלה
 לא זכה להמילוי והי' לו רק החשק לכך לא
 הי' לו כ"א בנות ונתגלה על ידס פ' זו שהם
 יורשים כחותיו במותו שאז הי' מילוי חשקו
 וכחותיו הוא החשק . וכן המטיילים בפרדס
 יש להם מס"כ בשביל אהבת החורה שהרי
 יטלים לטעות כאלישע אחר . ומי שלבו שלם
 בכל ג' מדרגות האהבה הרי זה זכה כרע"ק
 שנכנס ו'לא בשלוס . ואחר לא הי' שלם בכל
 לבבך כמ"ש (חגיגה פו : רש"י ד"ה טשריין)
 סינא היטה בלבו שזה עבד אהבת הש"י כנ"ל
 טום קל"ט ילא לחרבות רעה . וכן עזאי נפשו
 חפקה בתורה זה עבד בכל נפשך ואהבת
 התורה רק שלא הי' נאה מקיים כמ"ש
 ביבמות (אג :) וע"ז אמרו (שם קט :) כל
 האומר אין לו אלא תורה אף תורה אין לו
 שזה חסרון באהבת התורה כשאינו מקיים
 והוא חסרון באהבה דכל נפשך לכן עונשו
 בנפש ובמיתה . ומליט בברכות (י .) בחוקי'
 ג"כ מות תמות על שלא קיים פ"ו . ובזוהר
 פקודי רנ"ד ב' דהוא אידבק בעפר . וידוע

דרע שניכוד העפר הוא העללות בקיום המטות. ואחר ארבע באש שממט הכעס שנקרא בלשון הכתוב אש וכן החאה בדרו"ל (קידושין פא.) חזי דאת טרא. וכן זומא ברוח שממט בא ליננות והתפארות. והגם דאלו הי' הכל ק"ק כד"ש בברכות (נח.) וברא כל אלו לשמשי והוא לשיטתו (שם ו:) כל העולם כולו לזווח לזה וכך הוא האמת לאמיתו. רק לפי שעדיין לא נסמך הי' זה לקצת חסרון. וכמו ששמעתי על מאז"ל בחגיגה (יד:) שאלו את בן זומא מהו לסרוסי כלבא שהוא אס לא נחלוץ מברי' ביותר פחותה שבבריות ואכ"מ. ולכ"א עליו פן תשבעט וגו' שקיבל יותר מהראוי ובאמת חכמתו מופלגת מכל העולם כולו שמוד זה נמשך התפארות גדר הכל כד"ש בזכרי' ראה עצמו למעלה כו' (קה"ר פ' י) וכמ"ש בברכות (נו:) בן זומא יפיה לחכמה ולכך עונשו נפעט שהוא העדר החכמה. ולפי שהפגם באהבת ישראל הנפעט ויואל מדעת הוא מובדל מאהבת ריעים. וא' (כ"ק פז.) חש"ו פגיעתן רעה טו' אבל רע"ק שנכנס בהיכל אהבה יש"ש בזהר שהי' שלם בכל חלקי האהבה ילא בשלום:

[רב] **בילדות** החשק והאהבה טבר באדם ואז הזמן להשתמש במדת

האהבה. וכן שלמה המע"ה אי' בילדותו שה"ש (כמ"ש שהש"ר פרי' א ווח"ב לט א.) וכן אברהם שהוא התחלת שם ישראל וכמו ששמעתי על מאז"ל בשבת (פט:) לא נסבא טעמא ולא בדרדקי עמה דרדקי הוא אברהם אביט שהי' ההתחלה והילדות וסבא יעקב.

וכן מדה כנגד מדה הש"י אוהב האדם בילדות
 כח"ש כי נער ישראל ואוהבהו. ואח"כ
 האדם חושק לר"ת וחכמה ואז זמן היראה
 דאורייתא מסט' דגבורה (זח"ג פ' סע"ב)
 וכן הש"י משפיע לו חכמה. ואח"כ זקני
 ת"ח דעתן מתישבת ובא לדיעה שלימה
 ואמיתית הקיימת לעד אז הוא זמן שמחתו
 ומעטנו שמחננו על ה'. וזה סדר של ג'
 אבות וכן ג' רגלים כסדרן. וכן שלמה
 המע"ה עשה אח"כ ס' משלי מלא חכמה.
 ושמעתי דהוא כמו פי' על התורה שכל
 התרי"ג מצוות מעשיות שבתורה טעמן ורמיזתן
 בלב כללן שהמע"ה בס' משלי. ובזקנותו
 קהלת ושמעתי דלכן קורין אותו בסוכות לא
 מפני שמהביל שמחת שוה"ז רק שממט נקח
 חוקק ועיקר השמחה האמיתית ע"י ההבלת
 כל עניני שוה"ז רק זה חלקי ס' ואח"מ.
 והסדר הזה הוא מלד השלימות הראוי אבל
 מלד החומר ושהאדם בעל חסרון ולריך
 להגדרה היראה קודמת כידוע בכל מקום
 הסדר דחילו ורחימו דסור מרע ואח"כ עשה
 טוב. ובילדות שהתאוה גוברת מלד החסרון
 לריך ליראה שהוא המגדרת בפני התאוה.
 ואח"כ כשעסק בתורה לריך להגביר החשה
 והאהבה לר"ת שלא יזו ממנו. ובאמת הם
 כלולים זה בזה ושניהם אינם שלימות האדם
 עדיין כי אהבה ויראה נקרא ג' דפין בזהר
 כי יפקב גופא ואהבה ויראה דרושין. כי
 עיקר טרת האדם היא הדיעה שלימה וכן
 האמלפי. והוא לפעמים רעוט בלבב שלם
 האמור אחר אהבה ויראה. רק אלו הם
 כחות הצימוש לזרת האדם. ולכך זרת

יעקב חקוקה בכסה"כ שהוא נגד שם הוי'
 שהוא הטלל הכל כטודע. כי זה כל האדם
 להיות נמשך אחר אמתות רצון הש"י בלי
 שום מסך ומונע. רק שהדרך להגיט לזה
 הוא ע"י אהבה ויראה הקודמין :

[רג] הדמיונות והרהורים של בטלה

ושל מה בכך שבמות
 ולב כל אחד הוא ממש כחולס חלוס שאינו
 אלא בכח המדמה. ולכן אמרו יושב בטל
 כישן דמי שהוא א' מס' במיתה (ברכות נו):
 באותו עת דמיתה היינו מעשה רשע כמ"ש
 (שם יח :) רשעים בחייהם כו'. וידוע כי
 בכל דבר יש ו' קלוות דהייט ו' מדרגות
 וכחות לכל דבר עד שיגא לגמר המעשה.
 וכל א' קומה שלימה כלול מ' הרי ס' והגם
 דיג מדרגה ו' שהוא גמר המעשה מ"מ גם
 במדרגה אחרונה מן הששית אין הבחירה
 עוד בידו שלא לזאת עוד לפועל במעשה כל
 שכבר נשלמו ו' המדרגות בכללותן. ד"מ
 כשטיפת הזרע בפי היסוד א"א שלא יגא
 אבל באמצע עדיין אפשר להחזיר בכח המושך
 כמ"ש ריעב"ן. והתחלתן הוא הבטלה הלמשך
 ממדרגה אחרונה דדעת דהיינו קישור כל
 מיני הרהורים מחשבות ורעונות של בטלה
 [ובהיפך לטובה של טוב] ונמצא הוא א' מס'.
 ומ"מ אמרו חלוס א' מס' בכבואה כי בבני
 ישראל זרע אברהם ילחק ויעקב הגסחרות
 שהם חב"ד בהעלמן לא מאד גלויין לפועל
 הם לה' אלהינו ע"י מורשה מהאבות שזיככוס
 ב' כחות אלו. כי הבנים נמשכים ממות
 האב כטודע ולכן אע"פ שחטא במעשה

ישראל הוא בשורשו בחב"ד שבמחו. ולכך
 הדמיונה בטילים דישראל מאחר שטובעים
 מחב"ד שבו הרי יש להם פתרון ממשי
 ואמיתי על המקום שהן טובעים אלא שנתלבש
 בדברי בטלה. וזהו פרקי דשטותא הנזכר
 בזוהר (ח"ג מז ב) שמהם יכולים לעמוד
 על דברי חכמה. והיינו כענין פתרון לחלוט
 כי גם כח המדמה הוא א' מכחות שיסוד
 הש"י במוח. וכל עיקרה של נבואה ממנו
 כמו ששמעתי וכ"ה בח"ג כי הנבואה חלוק
 מהחכמה וכדאי' בב"ב (יב.). והוא ע"י
 המדמה ויש בו ג"כ ו' מדרגות כנ"ל וכמ"ש
 בזוהר ובכללותן ס'. ונראה כי המדרגות
 הוא בידיעת בירור שמחשבה ז' הנופלת
 בדמיונו הוא מאמיתות מחשבתו של הש"י
 ודבר ה' הוא פעולה בדמיונו. ולא ככל
 דמיונות של תוהו ושל הבל העולים לכל א'.
 ודבר זה הוא כפי נקיון הרהוריו מכל דבר
 שהוא נוגע בו שזיה הם כל הרהורי האדם
 מדבר שנפשו של אדם מתאווה להן. וידע
 שלא הכנים הוא ההרהור בלבו והס' ו' שהם
 ס' מדרגות בנקיון כידוע שו' קלוות יש במדות.
 תאוה וכעס וגיאיות וניצוח כו' וכפי נקיון
 הרהוריו מכל א' מנגינות אלו כך עולה
 במעלות מדרגות נבואתו. והחלוט שבעת
 השינה שאינו בידו ובחירתו לנקות הרהוריו
 וכן הרהורי ודמיונות כל א' מישראל בכל זמן
 שהם דוגמת חלוט הם א' מס' מאמיתות
 המדמה שהיא נבואה. כי גם בהם מלובש
 פתרון האמיתי ומרמוז חכמת אמת הגמטרת
 מחב"ד שבמחו אלא שמעורבב בבטלה הרבה
 כענין אין חלוט בלא דברים בטילים. ובלק"ת

פ' וישב ביאר ענין החלוס מוחין דגדלות
 שבתוך מוחין דקטנות ע"ש. וכן הדמיונות
 של הכל הם מוחין דקטנותו ואלל בני ישראל
 שכל א' יש לו שורש בתורה דכתוב בה אמת
 ואינה דמיון הרי המוחין דגדלות גמ' תוך
 מוחין דקטנות. רק מ"מ מפני הקטנות
 המהבבו א"א בלא דבר בטל אבל יש צו גם
 צר. והמבין ע"ז לדעת ההוגות שכל
 הדמיונות הוא מי שנקי מחלואת כיוסף בתלואת
 נשים ודניאל בתלואת אכילס הם היו פתרי
 חלומות דשורש כל הרהורי בעלה הם בתלואת
 שבה הלב חושק להרהר. ומי שהוא שקוע
 בדמיון אין יכול להחליף ולהושיא הדבר אמת
 המלוכש תוך הדמיונות. רק מי שאיש שקוע
 הוא יוכל לברר הטוב מן הרע. וזה סוד
 העלאת מחשבות זרות שנחפלה הידוע בספרים
 שאמור לגדולים היינו לשאין שקועים בתלואת
 הם יכולים לעמוד על הד"ת ומוחין דגדלות
 הגנוזים בתוך מחשבות הכל שלו. ועי"ז
 מעלה אותה המחשבה זרה ג"כ מאחר שעל
 ידה עמד. ע"כ שזה מעין נבואה דהיינו דבר
 שאינו יכול לעמוד עליו מכח החכמה שהוא
 בכח השכל שבמות רק ע"י כח המדמה שבו
 עומד על ד"ת זה כנ"ל:

[יר] הנותן ד"ת על לבו מבטלין ממנו
 כל מיני הרהורים וכן להיפך
 כשאין נותן ד"ת על לבו נותנין לו כל מיני
 הרהורים כמ"ש באדר"ג ר"פ כ' [וע"ש חשב
 ח' מיני הרהורים. והם נגד ח' מדריגות
 מבינה עד מלכות. דהתחלת הרהורים זרים
 קובעים מהלב וכמ"ש כי ילד לב וגו' זכמ"ש

בצרכות (סא.) דיושב על ב' מפתחי הלב
 וממנו נכנס למוח. אבל מזד החכמה שבמוח
 עלתו אין מקום לרע כטעם נשמה שנחת בי
 טהורה היא כמ"ש בזק"א. ואז"ל מזד שורש
 הנעלם של נפשות ישראל שהוא חלק ה' ממש
 כי החורה נקרא אחת היא ממש היפוך
 דמיונות הכל שהם שוא. ועל ידה נכנסין
 מוחין דגדלות בגלוי ונסתלק הקטנות. והגם
 דכ"א יש זמן שהוא בקטנות וא"א להיות
 לעולם בגדלות ודביקות הראוי. וכמו שנבארם
 באשיה ואמרו בב"ר (פר' ט) שהוא טוב
 מאוד שעי"ז ניטח וחוזר לקבל חיות חדש.
 זכן לריך לינוח מעט מד"ת לפעמים וביסולה
 של חורה זהו יסודה (מנחות לט:). מ"ת
 גם באותו זמן יש חילוק בין הרהורים כפי
 מדרגתו בד"ת שטל לבו. וכענין יעקב אע"ה
 חלמו שהוא הדמיונות שלו בעת הקטנות
 הוא ג"כ והנה ה' נלכ עליו וכן כל א' לפי
 מדרגתו. והרי חלום יעקב אע"ה הי' מדרגה
 גדולה לאחרים וכן הרבה מדרגות. ומה
 שאזל א' הוא מחשבת ד"ת הוא אלל אחר
 מחשבת הדמיונות כי הוא מעמיק יותר בד"ת
 להגיע אל האמת הברור הניכר לעין שהוא
 כן שזה נקרא אחת שהוא מבורר בהתגלות
 לבו ועיני שכלו ומה שאינו כן נקרא דמיון
 כטודע בזוהר (ח"ג רפ ב) על וביד הנביאים
 אדמה דדמיון הוא אספקלריא דלא נהרא
 הנקרא אמונה ומדת לילה דהיינו כשהוא
 בחשכות והעלם מוחין דגדלות. ומ"מ דמיונות
 שלו שה' נלכ עליו רק שהוא באמונה בלבד
 ולא בטומק לבות וזוה הס כל דמיונות של
 נביאי קשוט. ומה נמשך מדרגת הנבואה

שהיא פחותה מהחכמה כמ"ש ב"ב (יב.).
 שהוא בעת הקטנות וחכמה בגדלות. והוא
 נבואת משרע"ה באספקלריא דנהרא מדת
 אמת שהוא התורה שהיא חכמה ולא נבואה
 שהוא זכה דהיינו התדמות שהוא כזה לא
 עלם הדבר לפי שהוא בקטנות והגדלות מ'ובש
 בו. אבל משרע"ה שהוא מדרגת הדעת שלא
 ה' אלול דמיון כלל רק כדרך זה הדבר (ספרי
 ריש מטות) הגדלות לבדו מגולה כי לא ה' ה'
 ד"ס על לבו לבד רק בלבו דמשה מלגאו
 וכל פנימיותו מד"ס ואין בו דמיון וכח המדמה
 שחזן לד"ס כלל. אבל לדורות נא' והיו וגו'
 על לבבך ולא בלבבך שזה א"א ולא קס
 נביא ונ' שיהי' עלם לבו ונפשו רק ד"ס שלכן
 נקרה"ת התורה על שמו כי הוא ממש כולו
 ד"ס. אבל זולתו הד"ס רק על הלב והלב
 דבר אחר ויש בהם דמיון וחכמה ומלד
 הדמיון הוא נבואה ככ"ל אות ר"ג. כי ידיעת
 דבר ה' הוא שלא מלד חכמת אדם רק מלד
 כח המדמה ולפי שאללם הם חלוקים א"כ
 הרי החכמה מלובשת בדמיון ואין הדמיון
 עצמו חכמה ותורה כשל משרע"ה. וכן
 החכמה חלוקה מן הדמיון ומה שמחדשים
 בחכמתן אינו דבר ה' רק חכמת עצמן. כי
 דבר ה' הוא מה שמגיע אליו זכח המדמה
 בלא תוספות העמקת חכמה משלו ואינו
 מתייחדים אללם כאלל משרע"ה :

[ריה] הדמיונות כולם נולדים מן הלב

שבו הם ההרהורים

אמשכים ממנו למוח ומן העין שט"י הראי'

נכנסים ההרהורים ללב כמ"ש בע"ז (ב:).

ולכן אמרו שם באדר"ג ראי' דד"ת מבטלין
 הרהורין מקרא דמאירת עינים ומשמחי לב.
 ואסרו (מגילה כח.) להסתכל בפני אדם
 רשע כי בפנים בולטין כל מיני הרהורים
 שבלב למבינים כדאי' בזהר (ח"א ק"א א)
 דהכירו בא' שהי' לו מחשבת עבירה שפניו
 מוריקות [וכ"א בסוטה (כ.) פניה מוריקות
 כי עבירה הוא מיתה לנפש ואמרו במת (ע"ז
 שם) ממנה פניו מוריקות] וכד"ש הכרת פניהם
 ענחה צם. וע"י הראי' נכנסין ההרהורים
 בו ח"י וההיפך בראיית ח"א כדאי' (עירובין
 י: :) דחיתא לר"מ מאחורי'. וכן כמה
 תיקונים עשו שלא ידור עם עכו"ם בע"ז (לו:)
 ובעירובין (סב.) כי בדירתו ומשכנו המיוחד
 לו יש התפשטות מכוחו כטדע מהבעש"ט
 ז"ל דבקיני האדם מתפשטין כחות נפשו.
 ולכן על ידם ג"כ נכנסים הרהורים זרים
 ללב. וכמו ששמעתי דאירא דארץ העמים
 הוא מכניס ללב כחם האדון של האומות
 וההיפוך בא"י דאירא מחכים (ב"ב ק"א:).
 כי ברית חלוק לאוירות כמ"ש בב"ר (ח"פ לד)
 והש"י יסר גבולות עמים לכל אומה שהיא
 כח מיוחד מקום מיוחד ואויר המקום שאותה
 אומה דרה שם וקנוי' להם יכול להכניס מאותו
 כח גם בלב בני ישראל ח"י. ולכן מייטי
 באדר"ג שם אהכנסת הרהורים בטול תורה
 קרא דתחת וגו' ועבדת את אויביך וגו' פי'
 כי הם המכניסים ההרהורים בלב הישראלי
 וזה נקרא ועבדת. אבל ע"י ד"ת הם מוליאים
 הד"ת המלוכשת באותם הרהורי שוא. ובכל
 כח רע באמת יש טוב ג"כ ועי' נפש לבית
 ישראל נגד ע' אומות שהם סללים הטוב שבעי'

כחות שבגופו והעט"ם הרע. וע"י שמוציאים
 הד"ת הגנוז בו ומוציא בלשו מפיו ממילא
 מתבטל הדמיון והוא ניצוח לאותה אומה.
 ושמצתי דמלרים ר"ל דמיון ויציבא מילתא
 מטעם הארז"ל בלק"ת פי' וישב שהוא הגנוז
 ומוצין דקטנות ע"ש. והוא מלר ים שהדמיונות
 הם מלירים להתפשטות של ים החכמה
 האמיתית בלב כי הם ב' הפכים ממש. וזה
 הי' הכנה למתן תורה כי כל דבר ההכנה
 הוא ע"י ההיפך והוא מתגבר ערו. וגאולתם
 ע"י משרע"ה שהוא הי' ממש ההיפך שא"י.
 לא הי' דמיון כלל כנ"ל אות ר"ד. והולך
 לי' מכות כי כל דבר חלוק לי' מדרגות
 ולריך הכנעה לכל מדרגה. ולכך בכל מכה
 נכנס לביתו שפי"ז קולט מאוירו כנ"ל ועי"ז
 הוא מוציא הטוב מאותה מדרגה שפי"ז.
 הכנעת הרע. ובמכה י' אמר לו לא תוסיף
 ראות פני וגו' וא"ל כן דברת בזמנו כי משחה
 אין לו מה לקלוט ממש. וכן אמר אח"כ
 לישראל הגם שלא היו עדיין במדרגת משרע"ה
 רק בקי"ם שראתה שפחה כו' אז אמר להם
 לא תוסיפו לראותם וגו'. ונכתב בתורה מה
 שאמר לו ביום ראותך פני תמות ודבר של
 בטילה לא הי"ל לכתוב. רק זה אמר כי ודאי
 הלו הי' בכח משרע"ה לגאול במכה א' לא
 הי' לריך י'. וע"כ שפי"י כל מכה לפרעה
 גתברר משרע"ה שהוא נקי מדמיון עד מדרגה
 י' שהוא בשורש הנעלם שנגד זה מכת בכורות
 שהוא העומק ראשית וכמ"ש במק"א נתברר
 שגם שם נקי עי"ז נלחו. אבל ביום ראותך
 שיתגבר בו ח"ו כח הדמיון אחר שכבר
 נתברר ע"כ תמות. כי הבירור בי' מדרגות

הוא בירור גמור וכן אברהם אע"ה אחר
 נסיון י' נתברר לגמרי. רק שמ"מ אין מיתה
 בלא חטא וביום המיתה מחגבר קטרוג אותו
 חטא לומר שזריך בירורין אחרים וזה א"א
 עוד בעוה"ז שכבר נתברר ומה יוסף ולריך
 להכניסו לעולמות עליונים. וכ"א (מד"ת
 סו"פ ואחחנן) במשרע"ה שנסחמו ממט
 מעינות החכמה בלוחו יוס. וסתימות החכמה
 הוא החגברות הדמיון כנ"ל דהם ב' הפכים.
 ולכן נקרא אז בלה"כ נביא ולא קם נביא וגוי
 ולא נמלא כן תואר זה עליו כי הוא הי"י חכם
 ולא נביא שהוא מדמיון כנ"ל. רק ביום מותו
 נקרא כן שנעלם החכמה והם ב' הפכים
 כנ"ל. וע" פתיחת מעינות החכמה נעלם
 ומסתלק הדמיון:

[רנ] **ברר** הדמיונות וההרהורים שבאדם
 הם קבועים בג' שרשים דקגאה

תלוה וכבוד שהם שרשי המדות רעות.
 ושורש השרשים הוא הגיאות כנודע דשורש
 הרע הוא מעולם החוהו ושבירת הכלים הבא
 פ"י מחשבה אגא אמלוך כידוע ומזה נולד
 יז"ר דפי' יזר מחשבה והרהור בלב דשם
 הוא התחלת הרע בלב כמ"ש (ברכות סא.)
 יושב על ב' מפחתי הלב. ולכן נזכר באדר"ג
 ח' מיני הרהורים כנ"ל אות ר"ד כידוע
 דשבירת הכלים התחלתן מדעת והם ח' [ומה
 שהם ז' מלכים דגלח והוד חרי פלגי גופא
 וכן שם באדר"ג יש ב' הדומים ע"ש]. כי
 רש"י פ' תשא פי' דעת היינו רוח"ק והיינו
 שלא מזד חכמה רק מזד המדמה. אך
 במדמה שם גובר הדמיון כי הוא מקום
 התחברות המוח עם הלב וכפי התשוקות

וחמדות שבלב כך הוא מדמה [וגורם ג"כ
 קצת קלקול בחכמתו כנודע דגם אחוריים
 דאו"י נפלו פי' שאמיתות החכמה גדלות
 א"י שם אין הדמיון שליט רק האחוריים
 רהיינו ההעלם כי מלד הזה יש לו התחברות
 עם הדמיון]. והתיקון לזה הוא עטוה על ידה
 נחקנים כל מחשבות של תוהו כי עי"ז אינו
 רוצה לחשב רק מה שרוצה הש"י. וכידוע
 דעולם התיקון נבנה ע"י שם מ"ה החדש.
 פי' מה כמו ונחנו מה מורה עטוה וכן
 משרע"ה שהי' ענו מכל האדם הוא בסוד
 הדעת דקדושה שהוא תיקון כל הדמיונות
 כנז"ל אות ר"ד. ונעשה באמת מלך יישרון
 כי אחר התיקון נהרצבו כל הכלים כחדש.
 והיינו דהגיאות הוא שרוצה לקבל דבר שאין
 יכול ליכנס בכלי שלו שאינו כלי קיבול כ"כ
 טובה ושפע ועי"ז נשבר ח"ו. ועי' השבירה
 מכיר שפלותו אחר שכבר טעם מן האור
 ונעלם ממנו עי"ז בא לעטוה גדולה ונולד שם
 מ"ה החדש המתקן הכלים ומרחיבן לקבל
 באמת כ"כ. וזה לפני שבר גאון ולפני כבוד
 עטוה. ומאחר שסדר הבריאה כך הי' כך
 הוא מסתמא סדר הכללי שיסד הש"י בעולמו
 לכל הגבראים בהתחלה כשמתחיל לכנס
 בעבודת ה' שאז הוא ע"ד ראתה שפחה על
 היס מה כו' כנודע נכנס בו גיאות ועי"ז
 נכנס בו דמיונות של תוהו והכלים וגפסק
 מדביקתו הראוי לאט לאט. ואח"כ מתעורר
 ומכיר שפלותו וטועק הושיעה נא מעומקא
 ותבירו דלבא אז הוא זוכה לעולם התיקון
 ורואה עולם חדש: